

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH
A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ
BUDĚJOVICE**

**BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
TRESTNÉ ČINY V SILNIČNÍ DOPRAVĚ
– DROGY V SILNIČNÍ DOPRAVĚ**

Autor práce: Tomáš Baťa, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jan Bouchal

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních
studií

2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Janu Bouchalovi za poskytnuté rady a metodické vedení při jejím zpracování. Dále děkuji všem, kteří svojí pomocí přispěli k vypracování bakalářské práce a také těm, kteří pomohli se zpřístupněním statistických údajů, které jsou nedílnou součástí této bakalářské práce.

ABSTRAKT

BAŤA, T. *Trestné činy v silniční dopravě – drogy v silniční dopravě : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2012. 85 s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Jan Bouchal.

Klíčová slova:

(droga, znalecký posudek, drugwipe, biologický materiál, trestný čin)

Bakalářská práce se zabývá trestnými činy, se kterými se společnost setkává v běžném životě v souvislosti se silniční dopravou. Dále se zaměřuje na pronikání drog do silniční dopravy. Popisuje, co vše je za drogu považováno, rozděluje drogy do kategorií, seznamuje s obecným nebezpečím užívání drog pro společnost a negativními jevy souvisejícími s užíváním omamných a psychotropních látek. Dále je tato práce věnována účinkům a vlivům omamných a psychotropních látek při řízení motorového vozidla, seznamuje s metodami užívanými Policií ČR ke zjišťování přítomnosti omamných a psychotropních látek v těle řidiče, se způsoby řešení problematiky užívání omamných a psychotropních látek ze strany řidičů motorových vozidel orgány činnými v trestním řízení, a v neposlední řadě seznamuje se specifiky užívání drog řidiči v Jesenickém okrese, jakožto územím s největším záchytem drogově ovlivněných řidičů Olomouckého kraje.

ABSTRACT

BAŘA, T. *Criminal acts in traffic transportation – druha in traffic transportation : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2012. 85 p. Supervisor : JUDr. Jan Bouchal

Key words:

(drug, experts' opinion, drugwipe, biological material, criminal act)

This bachelor thesis deals with the criminal acts which society get-togetherness in common life in context with road transportation. Further it focuses to penetration of drugs into the road transportation. It describes everything that can be taken into account as a drug, divides drugs into categories, acquaints with the common danger for society connected with the drug use and the negative impacts related to the taking of psychotropic substances and narcotics. Furthermore this thesis relates to the effects and influences of narcotic and psychotropic substances while driving the motor vehicle, describes the methods used by the Police of the Czech Republic to detect the presence of psychotropic substances and narcotics in the driver's body and the methods of sorting out the drug taking problematics by prosecuting authorities with respect to the drivers of motor vehicles. Moreover it acquaints with the drug taking specifics of drivers in the Jesenický region as the territory with the highest number of drug influenced drivers in the Olomoucký district.

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍL A METODIKA	8
2 TRESTNÉ ČINY V SILNIČNÍ DOPRAVĚ	9
2.1 TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTU A ZDRAVÍ.....	9
2.1.1 <i>Usmrcení z nedbalosti (§ 143)</i>	9
2.1.2 <i>Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§147)</i>	10
2.1.3 <i>Ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148)</i>	10
2.1.4 <i>Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku (§ 151)</i>	10
2.2 TRESTNÉ ČINY PROTI MAJETKU	10
2.2.1 <i>Neoprávněné užívání cizí věci (§ 207)</i>	11
2.3 TRESTNÉ ČINY OBECNĚ NEBEZPEČNÉ.....	11
2.3.1 <i>Obecné ohrožení z nedbalosti (§ 273)</i>	11
2.3.2 <i>Ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274)</i>	11
2.3.3 <i>Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti (§ 277)</i>	12
2.4 TRESTNÉ ČINY PROTI POŘÁDKU VE VĚCECH VEŘEJNÝCH	12
2.4.1 <i>Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337)</i>	12
3 CO JE DROGA?	14
3.1 CANABINOIDY	16
3.2 HALUCINOGENY	17
3.3 STIMULANCIA.....	18
3.4 KOKAIN	20
3.5 OPIOIDY	21
3.6 PRCHAVÉ LÁTKY	22
3.7 ANALGETIKA, SEDATIVA, HYPNOTIKA.....	24
3.8 ALKOHOL	25
3.9 TABÁK.....	26
3.10 KOMBINACE DROG	27
4 ÚČINKY A VLIV OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK NA ŘIDIČE MOTOROVÝCH VOZIDEL	28
4.1 ZNALOST POLICISTŮ TYPICKÝCH UŽIVATELŮ OPL	30
4.2 VZHLED, CHOVÁNÍ A JEDNÁNÍ ŘIDIČŮ POD VLIVEM OPL.....	30
4.2.1 <i>Uživatel opiátů</i>	31
4.2.2 <i>Uživatel stimulačních drog</i>	32
4.2.3 <i>Uživatel kokainu</i>	32
4.2.4 <i>Uživatel extáze</i>	33
4.3 ZMĚNY VĚDOMÍ.....	34
5 METODY ZJIŠŤOVÁNÍ PŘÍTOMNOSTI OPL V TĚLE	35
5.1 VLASTNOSTI TESTŮ DRUGWIPE	35

5.2 TESTERY DRUGWIPE, POUŽÍVANÉ U PČR	35
5.3 POUŽITÍ TESTERU DRUGWIPE.....	37
6 SPECIFIKA OKRESU JESENÍK.....	40
6.1 PŘÍSTUPY K ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY UŽÍVÁNÍ DROG V ČESKÉ REPUBLICE	40
6.2 PŘÍČINY VZNIKU DROGOVÉ ZÁVISLOSTI ŘIDIČŮ V OKRESE JESENÍK	41
6.3 ODHALOVÁNÍ DROG U ŘIDIČŮ V ZÁVISLOSTI NA PERSONÁLNÍ POLITICE U POLICIE ČR	43
6.4 PŘÍPAD Z PRAXE	43
ZÁVĚR.....	47
SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ.....	49
SEZNAM PŘÍLOH.....	51

ÚVOD

Tuto Bakalářskou práci na téma „Trestné činy v silniční dopravě – drogy v silniční dopravě“ jsem si zvolil z důvodu každodenního setkávání se s touto problematikou ve svém zaměstnání. Užívání drog osobami, které se jakýmkoliv způsobem zapojují do dění v silničním provozu a následky vzniklé užíváním drog těmito osobami, se mě, jakožto policisty sloužícího na dopravním inspektorátu územního odboru Jeseník a zpracovávajícího dopravní nehody, čím dál více týkají. Z výše uvedeného důvodů jsem se rozhodl se této problematice ve své bakalářské práci věnovat.

Tato práce se zabývá trestnými činy (přečiny, zločiny), které se v silniční dopravě vyskytují a nad všechny vyzdvihuje trestný čin, týkající se problematiky pronikání drog do silničního provozu. Tato bakalářská práce objasňuje, co vše je za drogu považováno, rozděluje drogy do kategorií, seznamuje s obecným nebezpečím užívání drog pro společnost a negativními jevy souvisejícími s užíváním omamných a psychotropních látek. Následující část je věnována účinkům a vlivům omamných a psychotropních látek na výkon tak specifické činnosti, jakou je řízení motorového vozidla, metodami, užívanými Policií ČR ke zjišťování přítomnosti omamných a psychotropních látek v těle řidiče a se způsoby řešení užívání omamných a psychotropních látek ze strany řidičů motorových vozidel orgány činnými v trestním řízení. Poslední část bakalářské práce poukazuje na specifika užívání drog řidiči v Jesenickém okrese, jakožto územím s největším zachytem drogově ovlivněných řidičů Olomouckého kraje.

Cílem praktické části mé bakalářské práce je poukázat na „problém drog za volantem“, ať již obecně, či na základě vypracované statistiky za užití komparační metody pouze na úrovni okresu Jeseník. Zda se potvrdí má domněnka o meziročním zvyšujícím se podílu zadržených osob, řídících motorová vozidla pod vlivem omamných a psychotropních látek. Cílem je také srovnání období boje s potíráním této problematiky, s prorůstáním tohoto fenoménu do činnosti řízení motorových vozidel a s metodami užívanými Policií ČR v tomto „boji“. To vše na základě téměř každodenní osobní zkušenosti s osobami drogy užívajícími a na základě vypracovaných znaleckých posudků odborníky v oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie.

1 CÍL A METODIKA

Cílem této bakalářské práce je poukázat na trestné činy, odhalované policisty v každodenním provozu na pozemních komunikacích, spáchané řidiči vozidel nebo jinými účastníky silničního provozu úmyslně či svým nedbalostním jednáním. Samostatně tato práce objasňuje pronikání omamných a psychotropních látek do provozu na pozemních komunikacích, rozdělení těchto látek do jednotlivých skupin a jejich účinky na řidiče motorových či nemotorových vozidel. Poukazuje na jejich negativní aspekty a možné následky v podobě např. dopravních nehod. Závěrečná část této práce je věnována praktickým zkušenostem s řidiči ovlivněnými návykovou látkou a s postihy, hrozícími těmto řidičům za jejich činnost ze strany městských úřadů či soudů.

Informace a data použité při psaní této práce byly získány z tištěné odborné literatury, z veřejné počítačové sítě Internet, z právních norem a z osobní zkušenosti autora s touto problematikou, pramenící z profesní činnosti v tomto oboru, která trvá již 9 let. Praktická část je obohacena o kvantitativní údaje, získané z meziročních statistik, vedených Policií ČR. Komparativní metodou sebraných dat je zde ukázán podíl odhalených trestných činů, spáchaných pod vlivem návykové látky při řízení vozidel.

2 TRESTNÉ ČINY V SILNIČNÍ DOPRAVĚ

Automobilismus byl a stále je jedním z fenoménů. Automobil, ať již v jakékoliv podobě, představuje vynález, který výrazně ovlivnil život lidí na celé planetě a zkrátil dobu cestování. Automobilismus měl a má vedle svých pozitivních stránek také své stinné stránky. S jeho vznikem se zvýšila hloučnost, města jsou zahlcována kolonami pomalu se pohybujících vozidel, která produkují množství škodlivých látek. V neposlední řadě patří mezi dnešní negativa automobilismu také nárůst nehodovosti a zvyšující se počet osob, chovajících se za volanty či řídítky vozidel takovým způsobem, který zákonodárci označují jako trestný. Trestnost takového chování nebo jednání, týkající se silničního provozu, je zakotvena v trestním zákoníku¹, popisujícím jednotlivá vybočení z „normálu“ a ukládajícím sankce za takováto vybočení.

V souvislosti s provozem na pozemních komunikacích rozlišujeme trestné činy:

- a) *proti životu a zdraví*
- b) *proti majetku*
- c) *obecně nebezpečné*
- d) *proti pořádku ve věcech veřejných*

2.1 Trestné činy proti životu a zdraví

Tyto trestné činy jsou zakotveny ve zvláštní části trestního zákoníku, hlavě I. Do této skupiny trestných činů řadíme:

2.1.1 Usmrcení z nedbalosti (§ 143)

Usmrcení z nedbalosti zvyšuje ochranu života tím, že na rozdíl od platného trestného činu ublížení na zdraví, který upravuje jak nedbalostní způsobení smrti, tak i těžké újmy na zdraví, upravuje samostatnou skutkovou podstatu pouze způsobení smrti a stanoví přísnější trest než za nedbalostní těžké ublížení na zdraví.

¹ Česko. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*, 2009

2.1.2 Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§147)

V souvislosti s provozem na pozemních komunikacích řeší trestné činy, při nichž bylo díky nedbalosti řidiče způsobeno těžké ublížení na zdraví. V důsledku je za takovýto čin pachatel potrestán až 2 roky odnětí svobody nebo zákazem činnosti. Na 6 měsíců až 4 roky odnětí svobody nebo peněžitým trestem je pachatel potrestán, spáchá-li takový čin proto, že porušil důležitou povinnost, vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. Na 2 roky až 8 let může být pachatel potrestán při porušení zákona o bezpečnosti práce nebo dopravy, při kterém bylo těžce ublíženo na zdraví nejméně dvěma osobám.

2.1.3 Ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148)

Týká se trestných činů, při kterých bylo z nedbalosti ublíženo na zdraví, aniž by bylo způsobeno těžké ublížení na zdraví (porušení normálních tělesných nebo duševních funkcí, které znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařské ošetření).

2.1.4 Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku (§ 151)

Týká se neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného. Za takovýto čin je zákonodárcem stanoven trest odnětí svobody až 5 let nebo zákaz činnosti.

2.2 Trestné činy proti majetku

V této části, zakotvené v hlavě V. trestního zákoníku, se jedná o jediný trestný čin:

2.2.1 Neoprávněné užívání cizí věci (§ 207)

V souvislosti s trestnými činy v silniční dopravě jde o neoprávněné zmocnění se motorového vozidla v úmyslu jej přechodně užívat. Za takový čin hrozí pachateli trest odnětí svobody až na dvě léta nebo zákaz činnosti. Na 6 měsíců až 3 roky bude za takový čin odsouzen pachatel, který takovýmto činem způsobí značnou škodu, či spáchá tento čin jako člen organizované skupiny. Odnětím svobody na 1 rok až 5 let nebo peněžitým trestem bude potrestán pachatel, který svým činem způsobí škodu velkého rozsahu.

2.3 Trestné činy obecně nebezpečné

Trestné činy, obsažené v VII. hlavě trestního zákoníku

2.3.1 Obecné ohrožení z nedbalosti (§ 273)

Jedná se o trestný čin nedbalostního vydání lidí v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví. Za takové jednání lze uložit trest odnětí svobody na 6 měsíců až 5 let. Stejně tak lze uložit tento trest při porušení důležité povinnosti, vyplývající z pachatelova povolání, zaměstnání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. Na 2 roky až 8 let bude pachatel odsouzen v případě, způsobí-li svým činem smrt. Při porušení důležité povinnosti, při níž dojde k usmrcení osoby, bude pachatel potrestán trestem odnětí svobody v rozsahu 3 – 10 let.

2.3.2 Ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274)

Tímto trestným činem se blíže zabývá kapitola 3.

2.3.3 Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti (§ 277)

Odnětím svobody až na 1 rok nebo zákazem činnosti bude potrestán pachatel takového činu, při němž z hrubé nedbalosti zničí, poškodí, odstraní nebo učiní neupotřebitelným obecně prospěšné zařízení nebo ohrozí jeho provoz. Odnětím svobody až na 3 roky bude potrestán pachatel v případě, že takovým jednáním způsobí škodu velkého rozsahu. Obecně prospěšným zařízením se v takovémto případě rozumí např. dopravní značení, dopravní zařízení, dopravně technické součásti komunikace atd.)

2.4 Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

Trestné činy, zakotvené v hlavě X. trestního zákoníku. V souvislosti s trestnou činností v silniční dopravě se jedná pouze o trestný čin:

2.4.1 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337)

Trestný čin, při kterém pachatel maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu. Za takové jednání může být pachatel potrestán trestem odnětí svobody až na 3 roky.

Konkrétně je toto ustanovení v praxi využitelné zejména k postihu toho, kdo řídí motorové vozidlo, ačkoli mu bylo odňato řidičské oprávnění.

Na předchozích řádcích byl ve stručnosti zmíněn výčet trestných činů, s nimiž se můžeme v souvislosti se silničním provozem setkat. V další části textu se budu zabývat dnešním „fenomémem“ pronikání omamných a psychotropních látek do silniční dopravy. Pomineme-li osoby dlouhodobě závislé na omamných nebo psychotropních látkách a osoby závislé na alkoholu, tak užívání návykových látek je čím dál častěji spojeno s příležitostmi, při které je užívání návykových látek považováno za normální, běžné či dokonce žádoucí (u alkoholu např. oslava narozenin, příchodu nového roku, výročí, svatby atd.) či příležitosti, kdy si chce jedinec umocnit nějaký zážitek (u nelegálních drog např. hudební produkce, festivaly, technoparty). A právě z takových

akcí se člověk čím dál častěji vrací domů právě za užití motorového vozidla. V mnoha případech jsou řidiči těchto vozidel pod vlivem právě některé z těchto látek a přímo tak ohrožují životy a zdraví ostatních účastníků silničního provozu.

3 CO JE DROGA?

Jedná se o užší pojem, než je návyková látka. Mezi návykové látky patří například alkohol, tabák, některé léky, prchavé látky zneužívané jako inhalační drogy přítomné v čistidlech, lepidlech, ředidlech nebo rozpouštědlech. Dále pak ilegální drogy, zejména cannabinoidy, opiáty, amfetaminy, LSD atd.

Asi nejznámější dělení na drogy tvrdé a měkké se vztahuje k riziku, které se pojí s jejich užíváním. Někdy se také mluví o drogách s akceptovatelným rizikem a drogách, u kterých je riziko spojené s jejich užíváním příliš velké, tedy neakceptovatelné. Zjednodušeně lze říci, že čím je droga „tvrdší“, tím větší poškození je schopna vyvolat.

Užívání drog poškozuje zejména zdraví a kvalitu života nejenom uživatelů drog a jejich blízkých, ale v důsledku negativních zdravotních, sociálních, ekonomických a bezpečnostních dopadů, které s užíváním drog souvisejí, ohrožuje i zdravý vývoj celé naší společnosti. Životní styl lidské společnosti se v několika posledních letech výrazně změnil. Nejen v uvažování, ale u mnohých lidí v i konkrétním způsobu života. Návykové látky bohužel provázejí člověka v jeho radostech i starostech a nabízejí na první pohled poměrně snadnou cestu k jejich řešení. V zátěžových situacích jsou však tím nejhorším rádčem.

Život každého člověka provázejí mnohé, nejednou katastroficky vyhocené události. Bývají to osobní tragédie, živelné pohromy, ale i katastrofy společenské, které na člověka dolehnou často neodbytněji než přírodní úkazy a osobní neštěstí. Tyto situace člověk nepřekonává vždy jen aktivně. Někdy je neřeší vůbec, protože je ve většině případů ani řešit nedovede.

Užívání návykových látek představuje zvlášť závažné riziko: změny základních životních hodnot, oslabování vůle, narušování mezilidských vztahů a rozklad rodin, ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti, ohrožení zdraví a nárůst společenských nákladů obecně. Nedožrnné jsou také ekonomické důsledky zneužívání omamných a psychotropních látek, a to jak pro jednotlivce, tak pro společnost. Pravidelné užívání těchto látek hluboce zasahuje do ekonomické situace člověka závislého na droze. Jde to vždy víceméně na úkor existenčních prostředků, o které okrádá sebe a své nejbližší – rodinu a děti. Celospolečenské škody, ke kterým vede masové zneužívání drog, nelze ani vyčíslit.

Účinek omamných látek nevede však jen ke škodám ekonomickým a společenským, které se projevují v útěku od problémů, rezignaci a bídě. Látky totiž

nepříznivě působí i na zdravotní stav - organismus člověka, který poškozují. Lidský organismus, závislý na těchto látkách, upadá, opotřebovává se a v konečném důsledku předčasně zaniká.

Látky, které ovlivňují nebo mění vědomí, jsou od nepaměti pro člověka přitažlivé a mnoho lidí láká je vyzkoušet. Při pracovní činnosti a při pronikání do zákonitostí přírody objevili lidé rostliny, jejichž požití mnohdy podporovalo a uvolňovalo fantazii a umožňovalo jim dostat se lehce a rychle do stavu blaženosti a uspokojení.

Za tyto dočasné a prchavé chvílky blaženosti a uspokojení, které nijak neřešily zápornou životní situaci, museli však téměř pokaždé draze zaplatit.

Člověk si postupem času vypěstoval návyk na omamné látky, který byl a je velmi pevný a obtížně se ruší, neboť vyvolává pro člověka mimořádně příjemné stavy a přechodně zbavuje starostí. S narůstající spotřebou návykových látek zákonitě také přibývá následků souvisejících s jejich užíváním, nejčastěji se jedná o vznik závislostí.

Je pravdou, že každý chorobný návyk vyplní životní snažení člověka, u mladých lidí je však nebezpečná zejména rychlost, s jakou návyková látka jejich život vyplní.

Zejména mládež drogu zneužívá především pro jejich schopnost doplnit chybějící možnost přirozené imaginace, fascinace a extáze. Droga vede k pocitu zvýšených schopností a dává možnost existence nad osobními limity. Umožňuje být fascinován čímkoliv až po úroveň halucinací. Tento stav může postupně naplnit životní snažení mladých lidí, jejich volný čas, zájmy, aktivitu, jejich každodenní život.

Některé látky jsou ve společnosti legální, jejich užívání je relativně obvyklé, a pokud nepřekročí určitou mez, jsou společensky přijatelné, např. alkohol, nikotin nebo kofein. Některé látky ale legální nejsou, obecně nejsou společensky přijatelné a jsou považovány za výrazně rizikové.

Abychom se orientovali v problematice drog, jejich účinků a drogových závislostí, je třeba vysvětlit několik základních pojmů. Co to vlastně droga je? Existuje řada definicí, ale nejstručněji lze asi drogu chápat jako každou látku, ať již přírodní nebo syntetickou, která splňuje dva základní požadavky:

1. má takzvaný psychotropní účinek, tj. ovlivňuje určitým způsobem prožívání člověka okolní reality, mění jeho „vnitřní naladění“ – působí na psychickou stránku člověka.

2. může vyvolávat určitou závislost, má tedy něco, co se z nedostatku vhodnějšího pojmenování někdy označuje jako „potenciál závislosti“.

Látky ovlivňující psychiku člověka a schopné vyvolat závislost jsou všude okolo nás. Vstoupí-li člověk do obchodu s potravinami, zjistí, že drogy tvoří podstatnou část současné nabídky. Jedná se však o drogy v naší společnosti tolerované, tedy o tzv. drogy „legální“. Mluvíme především o alkoholu v celé jeho šíři, ale drogovou definici splňuje například i káva, protože i zde se dá zjistit ovlivnění lidské psychiky.

(„ne, já už si kávu nedám, to bych potom nespal“). O drogových účincích tabákových výrobků všeho druhu není třeba pochybovat.

Tolerance společnosti je v této oblasti vysoká a drogy výše zmíněného typu jsou nejen povoleny zákonem, ale s určitými výjimkami nabízeny ke konzumaci prakticky na každém kroku. Konzumace „legálních drog“ je dnes prakticky běžná věc a nikdo se nad ní příliš nepozastavuje. Z toho vyplývá i společenské pojetí pojmu droga v současnosti:

„Jako drogy jsou označovány téměř výlučně látky, které splňují stejně jako výše jmenované základní definici, ale jsou naší společností zákonem zapovězeny, resp. jejich výroba a distribuce“²

3.1 Canabinoidy

Konopí a jeho produkty:

Konopí seté (*Cannabis sativa*) je jednoletá rostlina, jejíž lístky a samičí květy obsahují účinnou látku 9- tetra- hydrocannabinol (zkráceně THC). Sušením těchto rostlin se získává marihuana (běžně obsahuje 3-5% THC, z pryskyřice pak hnědá tuhá hmota – hašiš (až 40% THC) Hydroponním pěstováním (v nelegálních pěstírnách s klimatizací, zavlažováním, umělým osvětlením apod.) je získávána marihuana s vysokým obsahem THC (20- 30%).

Technické konopí je určeno pro průmyslové účely. Toto obsahuje do 0,3% THC.

V České republice je marihuana nejčastěji užívaným cannabinoidem. Její škodlivé účinky jsou bagatelizovány nejen vyznavači marihuany, ale stále častěji také širokou veřejností.

² PRESL, J. *Drogová závislost*. Praha: Maxdorf, 1995. s. 9

Hlavní účinek: halucinogenní

Způsob užívání: marihuana a hašiš jsou zneužívány především kouřením (jointy, dýmky), někdy jsou přidávány do nápojů a cukrovinek.

Akutní intoxikace: Objevuje se při kouření marihuany za velmi krátkou dobu a toxický efekt trvá minimálně dvě hodiny, při těžkých intoxikacích i déle. Mění se vnímání, citění a myšlení. Dochází ke ztrátě orientace, zejména v čase a místě. Charakteristické jsou změny nálad, od „vysmátosti“ až k plačtivosti. Charakteristický je zápach potu po spálené trávě, rozšířené zornice a zarudlé oči. U uživatele se může objevit i toxická psychóza, vyžadující hospitalizaci na psychiatrickém uzavřeném oddělení.

Dlouhodobé užívání: Vede k poškození paměti, snížení pozornosti, nechuti k práci, ke škole, k zanedbání vzhledu. Může dojít k dlouhodobému poškození mnoha částí mozku.

Syndrom z odnětí: Neprojevuje se většími tělesnými obtížemi, u některých uživatelů ale přetrvává touha (craving) po opakování zážitku spojeného s kouřením marihuany.

U nezávislých nedochází k žádným projevům z odnětí drogy.

Vliv na řidiče: V době intoxikace se projevuje celkovým útlumem organismu. Řidič vozidla působí ospalým dojmem, reaguje zpomalně, je nepozorný, přehlíží výstražné značky, nerespektuje chodce na přechodech, mění neodůvodněně rychlost jízdy vozidla. Může být nápadný překrvením spojivek. Hrozí mu nebezpečí oslnění protijedoucím vozidlem, protože mívá mydriázu (rozšíření zornic).

Vylučování THC z organismu trvá velmi dlouho. Biologický poločas je asi 30 hodin. Účinná látka, resp. její metabolity, jsou poměrně dlouho detekovatelné v moči, při pravidelném a intenzivním užívání látky až několik týdnů od posledního požití.³

3.2 Halucinogeny

Halucinogenní drogy jsou jednou z nejvíce vědecky zkoumaných skupin drog. Pozornost vědecké i laické veřejnosti přitahují nejen jejich velmi neobvyklé vlastnosti

³ KALINA, K., et al. *Drogy a drogové závislosti*. Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti: Úřad vlády České republiky, 2003.

a účinky na psychiku člověka, ale především jistá nevyzpytatelnost, tajemnost, možná až mystičnost, spojovaná s těmito účinky a využívaná lidskou kulturou od nepaměti. Jedná se jak o přírodní, tak i syntetické drogy. Patří sem „tripy“ (filtrační papírky napuštěné LSD), sezónně se vyskytují otravy halucinogenními houbami (např. lysohlávkou).

Hlavní účinek: halucinogenní

Způsob užívání: Per os (ústí) žvýkáním a cucáním „tripů“, polykáním tablet, užíváním odvarů nebo částí rostlin a hub.

Akutní intoxikace: Třes, husí kůže, dezorientace, potíže s mluvením, poruchy hybnosti, rozšířené zornice, halucinace, zvýšení krevního tlaku a pulzu, po užití extáze zvýšená aktivita bez odpočinku a přívodu tekutin, vedoucí k dehydrataci s možnými letálními následky. Vždy také změny nálad a motorické koordinace. Účinky se mohou lišit podle užití drogy.

Chronické užívání: Může vést k rozvoji psychóz různého typu, trvajících i několik měsíců s nutností hospitalizace na psychiatrii.

Vliv na řidiče: Dochází až k úplné ztrátě pozornosti, koordinace, zrakovým, sluchovým a dotekovým halucinacím, neschopnosti rozlišit skutečnou realitu od představ. Vzhledem k flashbackům⁴ může dojít k neschopnosti řídit motorové vozidlo i bez užití drogy. Řízení motorového vozidla za některých stavů není vůbec možné.

3.3 Stimulancia

Jako stimulační drogy se označují budivé látky nebo takové psychomotorické stimulanty, jejichž chemické složení je velmi různorodé. Společnou vlastností těchto látek, ovlivňujících činnost centrální nervové soustavy (CNS), je jejich stimulační efekt – užívají se k odstranění únavy a všeobecnému povzbuzení. Po jejich užití se obvykle dostavuje euforie, spojená s vymizením únavy, potřeby spánku, chuti k jídlu, zvyšuje se aktivita, představivost, sebehodnocení, dochází k chaotickému myšlenkovému trysku, zvýšení pocitu empatie, postupně se vyvíjí paranoidně halucinatorní syndrom, tzv. „stíha“, přecházející v toxickou psychózu.

⁴ Flashback – z anglického výrazu „záběr do minulosti“

Do této skupiny spadá celá řada látek, např. i kodein. Zneužívaná je zejména skupina drog na bázi amfetaminů. V České republice je nejčastěji užívaným preparátem pervitin (metamfetamin). Mezi legální stimulanty patří látky s mnohem mírnějším efektem - káva a čaj.⁵

Pervitin (perník, péčko, piko, peří) patří mezi nejrozšířenější drogy v České republice. Čistý pervitin má formu mikrokrystalického bílého prášku, bez zápachu, hořké chuti. Na černém trhu je často zabarven do žluta či do fialova, protože obsahuje zbytky látek používaných při domácí výrobě neboli „varu“.

Po skončení výroby efedrinu v Roztokách u Prahy v roce 2004 došlo, i vzhledem k předcházejícímu útlumu výroby, k omezení zdrojů hlavního prekursoru⁶ - efedrinu pro nelegální výrobu metamfetaminu. Ve stejném období však došlo k jeho nahrazení prekurzorem jiným, a to pseudoefedrinem, který je izolovatelný z volně dostupných léčiv s jeho obsahem.⁷

Hlavní účinek: stimulace CNS

Způsob užívání: Uživatelé někdy začínají pervitin užívat inhalačně v podobě „sniffingu“ (šňupání), později přecházejí na injekční užívání do žíly. Stávají se pak rychle závislími. Může se objevit i užívání per os (ústy).

Akutní intoxikace: Projevuje se zvýšenou aktivitou, podrážděností, nervozitou, případně úzkostí. Může dojít k mydriáze, grimasováním obličeje, zvýšenému pocení. Objevují se pocity pronásledování. Zvýšení krevního tlaku se objevuje jen u začátečníků. Pravidelně nacházíme vpichy po injekční aplikaci. Dostavují se pocity euforie, mohou se vyskytnout bolesti na hrudníku, se kterými jsou pacienti přijímáni na JIP s podezřením na infarkt myokardu.

Chronické užívání: Vede ke zvyšování tolerance a pokud má uživatel svou dávku drogy, nemusí být ničím výrazně nápadný. Často dochází k poruchám spánku a nepříjemným pocitům po skončení účinku drogy, označovaným jako „dojezd“, které vedou k užívání nejčastěji benzodiazepinových hypnotik (Rohypnol). Dochází pak ke kombinované závislosti. U většiny závislých pak dochází k paranoidnímu chování s pocity sledování a pronásledování, označované jako „stíha“.

Syndrom z odnětí: Objevuje se, pokud uživatel nedostane včas svou dávku drogy. Je neklidný, nervózní, upadá do tvrdého spánku z vyčerpání. Po probuzení pak

⁵ SANANIM, Kolektiv autorů sdružení. *Drogy*. Praha: Portál, 2007.

⁶ Prekurzor je výchozí látka, částice, z níž vzniká chemickou přeměnou výsledný produkt.

⁷ BLAŽEJOVSKÝ, M. - ROMAN, M. - TOMÍČEK, P. *Metamfetamin a cannabis*. Praha, Maxdorf, 2008.

má dlouhou dobu potíže s usínáním a vyžaduje léky na spaní. Trvá zvýšená nervozita, motorický neklid, neschopnost soustředění a správného myšlení. Přetrvávají paranoidní stavy.

Vliv na řidiče: Nejvíce nápadné chování je ve stavu akutní intoxikace a při syndromu z odnětí. Řidiči pod vlivem pervitinu se mohou stát nápadnými zejména hazardní rychlou jízdou s nedostatečnou pozorností. Přeceňují své schopnosti k řízení motorového vozidla, stoupá jim sebevědomí a dopouštějí se chyb v různých dopravních situacích. Ztrácejí smysl pro realitu, mají zhoršenou reakci na světlo, takže je u nich zvýšená možnost oslnění protijedoucím vozidlem. Při syndromu z odnětí mohou naopak v první etapě za volantem usnout.

Je nutné upozornit, že mezi stimulanty řadíme i extázi, což je souhrnné označení pro stimulační drogy amfetaminového typu, produkované v podobě tablet s vyraženými různými logy. Tyto tablety obsahují aktivní látky typu MDMA⁸. Jejich užívání je typické pro tzv. taneční scénu, neboť navozují příjemné pocity uvolnění, empatie a zvyšují tělesnou výkonnost. Charakteristickým znakem člověka, ovlivněného touto drogou, je srdečnost, ztráta zdrženlivosti, stisk čelistí a těkavý pohyb očí. Velkým nebezpečím je dehydratace organismu v důsledku ztráty pocitu žízně, flashbacky, předávkování, poškození mozku a psychické poruchy.

3.4 Kokain

Chemicky byl kokain izolován v roce 1859 a jeho účinky jako lokálního anestetika objevil pro medicínu Sigmund Freud. Zneužívání kokainu postihuje epidemicky především USA a Kanadu. Ve střední Evropě, včetně České republiky, je kokain okrajovou drogou, i když jsou i u nás čím dál patrnější známky jeho zvýšeného užívání, a to v určitých spíše finančně privilegovaných skupinách. Získává se z listů keře *Koky pravé*, rostoucí na území států Jižní Ameriky, a to extrakcí z tzv. kokainové pasty. V čistém stavu je kokain bílý, pudrovitý prášek, užívá se šňupáním (sniffing), kouřením v dýmkách či nitrožilní aplikací volného roztoku. Po užití se dostavuje družnost, zvýšení sexuální apetence, ale i náladovost, agresivita, svědění (pocit hmyzu v podkoží) a neklid. Charakteristickým znakem jsou rozšířené zornice a překotná činnost. Na kokain vzniká velmi rychle výrazná psychická závislost, dochází ke ztrátě

⁸ MDMA – účinná látka v droze extáze, chemicky 3,4- methylenedioxy-N-methylamfetamin

hmotnosti a chýtrání osobnosti. *Crack* je směs kokainu s jedlou sodou, účinky a následky užívání jsou pak ještě výraznější než u kokainu.

Hlavní účinek: stimulace CNS

Způsob užívání: jsou mnohočetné, jednak per os, ale i ve formě sniffingu, kouření a injekčního podávání.

Akutní intoxikace: Projevuje se euforií, povznesenou náladou, hyperaktivitou, zvýšením krevního tlaku, zrychlením pulsu a frekvence dýchání. Může ale být i špatná nálada, halucinace, paranoidita. Přítomná bývá mydriáza (rozšíření zornic).

Chronické užívání: Vede k úzkostným stavům, nevolnosti, nespavosti, k poklesu tělesné hmotnosti, k rozvoji psychotických stavů. Je snaha po zvyšování dávek.

Syndrom z odnětí: Většinou se výrazně neprojevuje, jsou ale příznaky psychické závislosti. Mohou se objevit psychotické stavy.

Vliv na řidiče: Řidič má často potřebu zvyšovat výkon, jede rychle, agresivním způsobem při snížení vlastní pozornosti. Je zvýšená možnost oslnění protijedoucím vozidlem pro přítomnou mydriázu (rozšíření zornic).

3.5 Opioidy

Opioidy ovlivňují organismus prostřednictvím opioidních receptorů⁵. V lékařství se používají jako nejsilnější léky proti bolesti (analgetika) nebo jako léky proti kašli (antitusika), protože tlumí kašlací reflex.

Opiáty jsou pak podskupinou opioidů, která má strukturu blízkou morfinu.

Nejčastěji užívanou drogou je *heroin* (diacetylmorfin) - byl syntetizován v roce 1874 a v roce 1989 jej začala německá firma Bayer prodávat pod jménem heroisch, což znamená „silný“. Po léta byl heroin považován za účinný lék pro závislost na morfinu. Pikantní je, že heroin byl zpočátku považován za lék s nulovým rizikem vzniku závislosti. Zdrojovou látkou pro výrobu heroínu bývá morfin nebo přímo opium. Nejčastější a nejrizikovější způsob aplikace je nitrožilně, méně rizikové způsoby jsou šňupání, kouření a inhalace z aluminiové folie. Heroin je řadu desetiletí celosvětově nejrozšířenější drogou této skupiny.

Dalšími hojně užívanými drogami, patřící do skupiny opioidů, jsou braun a metadon.

Hlavní účinek: útlum CNS

Způsoby užívání: Nejčastěji injekční cestou do žíly. Heroin se ale i kouří nebo inhaluje z ohřáté folie nebo šňupe.

Akutní intoxikace: Začíná pocitem vyvrcholení („flash“), pokračuje pocitem prožívání („feeling“) a pocitem vyrovnání („balance“). Končí pocitem absence drogy („withdrawal“). Celkový stav se dá vyjádřit pocitem tupé euforie. Současně dochází k útlumu bolesti, k centrálnímu útlumu, k útlumu dýchání až do jeho zástavy, k značnému prodloužení reakčního času, ospalosti, může dojít i ke ztrátě vědomí.

Dlouhodobé užívání: Je v podstatě stále se opakujícími intoxikacemi se snahou po úniku ze syndromu odnětí. Vyvíjí se silná somatická a psychická závislost se zvyšováním tolerance. Uživatelé postupně zvyšují dávky až na 1-2 gramy heroinu denně (někdy i více), které užívají rozděleně do několika denních dávek, protože heroin má jen krátké působení. Konstantním symbolem je mióza (zúžení zornic). Po delší době dochází k dlouhodobé apatii, ztrátě libida a poklesu hmotnosti.

Syndrom z odnětí: Dostavuje se za 2-4 hodiny po posledním užití. Někdy bývá bouřlivý, provázený intenzivní bolestí svalů, křečovitými bolestmi břicha s průjemem, zvracením, třesem, úzkostí, nevolností, slzením, sliněním, snahou mít co nejdříve další dávku heroinu.

Vliv na řidiče: Dochází k centrálnímu útlumu se snížením duševní aktivity, zpomalením motoriky a prodloužením reakčního času. Nebezpečná je i apatie, ospalost a extrémní zúžení zornic (mióza), která zhoršuje vidění za šera. Řidič s dlouhodobým užíváním, který je právě ovlivněn svojí dávkou heroinu, může budít dojem klidného a vyrovnaného člověka do doby, než se začnou objevovat známky syndromu z odnětí, kdy je obvykle zřejmé, že je zcela neschopen řízení vozidla.

3.6 Prchavé látky

Těkavé látky, někdy také označované jako prchavé látky nebo inhalační drogy, se od sebe liší chemickým složením, způsobem účinku a klinickým obrazem. Společným znakem po užití je ovlivnění CNS, které se projevuje euforií, mohou se objevit také zrakové a sluchové halucinace. Těkavé látky a organická rozpouštědla uvolňují již při pokojové teplotě molekuly, které ve vyšší koncentraci poškozují látky organického původu. Řadíme sem čisticí prostředky, ředidla, barvy, lepidla, ale

i lékařské inhalanty a látky prodávané v sexshopech (tzv. poppers). Nebezpečí těkavých látek spočívá v jejich dostupnosti (volně prodejné), ale především v razantním destruktivním účinku na lidský organismus při čichání, spojeném s omezením přístupu vzduchu (igelitové sáčky přetažené přes hlavu, kdy hrozí předávkování a smrt). Následkem užívání je vznik závislosti, poškození životně důležitých orgánů a mozku, tříštění inteligence a rozpad osobnosti.

Počet uživatelů těkavých látek je v ČR poměrně stabilní. Uživatelé relativně brzy s užíváním přestávají a často pak přecházejí na jiné návykové látky. Inhalační látky se staly součástí iniciačních (startovacích) drog, mezi které patří také tabák a alkohol⁹.

Nejznámějším zástupcem těchto látek je:

Toluen - v současné době nejrozšířenějším zástupcem skupiny inhalačních drog u nás. Jedná se o bezbarvou kapalinu, která se získává z ropy, lehkého oleje nebo koksových plynů.

Hlavní účinek: halucinogenní

Způsob užívání: Výpary toluenu a ostatních inhalačních drog se vdechují ústy nebo nosem (sniffing). Jde o přerušovanou inhalaci šňupání výparů. Inhaluje se často ve skupinách, různými způsoby a snahami po zvýšení účinku.

Akutní intoxikace: Podobá se někdy stavům opilosti po požití alkoholu, projevují se poruchy vnímání, mohou se objevit zrakové a sluchové halucinace, bolesti hlavy, závratě, zmatenost. Dále pak nevolnost, zpomalené reakce, výrazný třes rukou, samovolné pohyby hlavou. Může dojít k problémům s dýcháním, ke komatu a k úmrtí.

Chronické užívání: Trvale poškozuje mozek, poškození se může nečekaně projevit i v době, kdy už uživatel i několik let žádné drogy neinhaluje. Může dojít i k poškození ledvin a nervového systému. Objevují se poruchy rovnováhy.

Vliv na řidiče: Dochází k euforii s přeceňováním vlastních schopností, objevují se poruchy koncentrace, pozornosti, opožděné reakce, snění, ospalost. U nezávislých uživatelů mimo akutní intoxikaci nejsou výrazné známky poruchy řízení motorových vozidel. Mohou se ale někdy nečekaně objevit při psychické zátěži nebo jiných důvodech.

⁹ KALINA, K., et al. *Drogy a drogové závislosti*. Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti: Úřad vlády České republiky, 2003.

3.7 Analgetika, sedativa, hypnotika

Analgetika jsou látky, které s dostatečnou selektivitou snižují vnímání bolesti. Bolest sama o sobě má značný biologický význam – varuje organismus před poškozením a signalizuje přítomnost nemoci. U této skupiny návykových látek najdeme nejen analgetika, sedativa a hypnotika, ale i anxiolitika (léky proti úzkosti, strachu), antidepresiva, neuroleptika, užívaná v terapii psychických a nervových poruch, analgetika (léky proti bolesti), antitusika (léky proti kašli) a další. Pravděpodobně nejčastějšími skupinami, užívanými řidiči motorových vozidel, budou analgetika a anxiolitika. Mezi ty patří zejména benzodiazepiny. Jedná se o syntetické léky zneužívané jako drogy nebo k nápravě návykových látek vlastní výroby.

Hlavní účinek: útlum CNS

Způsoby užívání: Převážně per os, ale některé léky užívají toxikomané i injekčně nebo užívají některé jejich součásti s psychotropním účinkem, i když lék je určen k užívání per os, ať už ve formě tablet nebo roztoku. Jedná se především o pravděpodobně nejčastěji zneužívaný preparát Rohypnol.

Akutní intoxikace: Objevují se buď při neúmyslném předávkování nebo předávkování za účelem sebevraždy, anebo špatném odhadu dávky závislým uživatelem. Dochází k postupující ospalosti, celkovému útlumu, k poruchám hybnosti a zmatenosti. Řeč je rozmazaná, blábolivá, reflexy vyhasínají a mohou dojít až k hlubokému bezvědomí – komatu.

Chronické užívání: Vede k psychické a somatické závislosti na dané návykové látce i u uživatelů, kteří dostávají indikovaně příslušný lék na recept. Pokud uživatelé mají obvyklou dávku své drogy (svého léku), obvykle se výrazněji neprojevují.

Syndrom z odnětí: Objevuje se při odnětí drogy (léku). Projevuje se neklidem, nespavostí, zvýšenou mrzutostí a agresivitou, případně zvýšením bolestí. Při náhlém nedostatku benzodiazepinů a některých hypnotik se může vyvinout epileptický záchvat. Proto je potřebné dávky snižovat postupně.

Vliv na řidiče: Je dán celkovým útlumem, které tyto drogy působí. Řidič může působit ospalým dojmem, ale pokud je adaptován na svůj lék a svoji dávku, nemusí jevit žádné zřetelné známky poškození a schopnosti řídit motorové vozidlo. U benzodiazepinů je popsán slabší výkon v oblasti prostorového vidění a v udržení pozornosti.

3.8 Alkohol

Alkohol (chemicky etylalkohol) vzniká chemickým procesem kvašení ze sacharidů, buďto z jednoduchých cukrů, obsažených v ovoci nebo z polysacharidů z obilných zrn nebo brambor. Vyšší koncentrace se dosahuje destilací. Alkoholy tvoří celou skupinu látek, z nichž etylalkohol, druhý nejjednodušší, převzal jako nejznámější jméno celé skupiny. Při nedokonalých chemických procesech (např. při domácí výrobě destilátů) vzniká směs etylalkoholu s nejnižším alkoholem, metylalkoholem, který je silným nervovým jedem se selektivním působením na oční nerv (působí oslepnutí). Charakteristiku nervového jedu má i etylalkohol, i když v nižší míře.

Nadměrná konzumace alkoholických nápojů bývá označována jako „*alkoholismus*“. Česká republika patří dlouhodobě v celosvětovém žebříčku mezi státy s nejvyšší spotřebou alkoholu, resp. alkoholických nápojů. V přepočtu na 100%ní alkohol to již řadu let představuje téměř deset litrů na jednoho obyvatele České republiky za jeden kalendářní rok¹⁰.

Hlavní účinek: útlum CNS

Způsoby užívání: per os ve formě různých nápojů

Akutní intoxikace: Nejprve dochází k uvolnění úzkosti, napětí a zábran. Rozšiřují se kožní cévy, dochází ke zčervenání kůže a pocitu tepla. Později se projevuje porucha koncentrace

a soudnosti, rozmazaná řeč, nevolnost, zvracení, dvojité vidění, sklon k agresivitě, ztráta rovnováhy, bledost, pocení, poruchy vědomí a dýchání až konečná ztráta vědomí s ohrožením života.

¹⁰ V konzumaci piva jsme se spotřebou 160 litrů na jednoho obyvatele za rok dokonce na prvním místě celosvětových tabulek.

Syndrom z odnětí: Má jak somatické, tak i psychické projevy (nevolnost, třes, neklid, v Rhombergově¹¹ postoji nejen třes horních končetin, ale kymácení celého těla až pád na zem, nechutenství, poruchy spánku, snaha odstranit potíže vypitím dalšího alkoholu).

Vliv na řidiče: Negativní vliv je bezpečně prokázán. Dochází zejména ke snížení koncentrace a pozornosti a k prodloužení reakčního času. Objevuje se nekritické hodnocení situace a podceňování rizik. To vede u některých řidičů k rychlé, agresivní jízdě, nebezpečnému předjíždění a ignorování ostatních účastníků silničního provozu. Při vysokém obsahu alkoholu může být řidič podezřelý naopak velmi pomalou jízdou, při které nereaguje na znamení stůj, zapomíná signalizovat odbočení nebo najede na stojící vozidlo.

3.9 Tabák

Jedinou návykovou látkou ze 4 až 5 tisíc složek tabákového kouře je toxický rostlinný alkaloid **nikotin**. Tabák, který hoří, známe především ve formě cigarety, doutníku nebo dýmky.

Závislost na tabáku začíná závislostí psychosociální¹², po určité době (individuální u každého uživatele) vzniká také fyzická drogová závislost, tedy závislost na nikotinu (asi u 60 – 70 % kuřáků).

Dnes je tabák rozšířen prakticky po celém světě. Dnes je již znám ničující dopad na zdraví. Bohužel se tento fakt přišlo příliš pozdě, až po roce 1950.

Vliv na řidiče: Negativní vliv je prokázán zejména snížením koncentrace a pozornosti.

¹¹ Rhombergův postoj – ukazatel poruchy rovnováhy a svalové koordinace při stojí na jedné noze se zavřenýma očima

¹² Psychosociální závislost – kombinace psychické a sociální závislosti, psychická=naučená potřeba určité činnosti v určité situaci, sociální= totéž v určité společnosti.

3.10 Kombinace drog

Stále více v dnešní době dochází ke kombinování dvou i více drog, buď současně, nebo následně. Vyvíjejí se tak kombinované závislosti, které mění klinický obraz užití. Časté jsou například kombinace s heroinem (heroin + marihuana, heroin + pervitin, heroin + Rohypnol).

V některých případech se užití drog potencuje, v jiných případech se mohou příznaky drog potlačovat.

Hlavní účinek: závisí většinou na základní droze

Způsob užívání: kombinovaný nebo stejný, podle druhu drog

Akutní intoxikace: Výsledek závisí na vzájemném poměru užitých drog, na druhu drog a celé řadě dalších okolností, takže klinické obrazy akutních intoxikací mohou být zcela rozdílné.

Chronické užívání: Při dlouhodobém užívání se často mění nejen vzájemný poměr užívaných drog, ale mění se i jejich kombinace. Klinický obraz je pak dán hlavně základní drogou, ale ovlivnění další drogou nebo dalšími drogami ve smyslu zesilování nebo potlačení účinku může být značné.

Vliv na řidiče: Bývá rozdílný a je obtížné předem odhadnout, jak se řidič bude chovat po kombinovaném užití drog. Obtíže nastávají, hlavně když jde o kombinaci drog s protichůdným účinkem, například kombinaci drog tlumících CNS s drogami stimulačními CNS. Některé charakteristické projevy základní drogy pak mohou být částečně potlačeny, ale nelze mluvit o tom, že by se schopnost řízení motorového vozidla nějak zlepšila.

4 ÚČINKY A VLIV OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK NA ŘIDIČE MOTOROVÝCH VOZIDEL

Je obecně známo, že omamné a psychotropní látky ovlivňují psychiku člověka. Omamných a psychotropních látek je celá řada a každá z nich ovlivňuje psychiku člověka rozdílným způsobem.

V souvislosti s vývojem drogové scény v České republice po roce 1990 se mění i spektrum zneužívaných návykových látek mezi populací. V této souvislosti se mění i druhy návykových látek, pod jejichž vlivem řídí řidiči motorová vozidla v silničním provozu. Zatímco před rokem 1990 se v silniční dopravě nejvíce zneužíval alkohol, v současné době vedle alkoholu, který je i nadále nejvíce zneužívanou návykovou látkou, na scéně zneužívaných látek objevují cannabinoidy (marihuana, hašiš), amfetaminové drogy (pervitin, extáze), opioidy (heroin) a jiné.

Jednou z činností, při které je nežádoucí, aby byl člověk pod vlivem omamné nebo psychotropní látky, je řízení vozidla v silničním provozu. Jedná se o činnost, při níž může člověk ohrozit nejen život, zdraví a majetek své osoby, ale životy, zdraví a majetek ostatních účastníků silničního provozu. Legislativně je toto jednání vymezeno hned v několika normách:

- obecně je zákaz požívání návykových látek před vykonáváním i během vykonávání řízení motorového vozidla uveden v zákoně č. 361/2000 Sb.¹³, konkrétně v ustanovení § 5 „Povinnosti řidiče“, odst. 2 písm. a,b), je stanoveno, že „řidič nesmí požit alkoholický nápoj nebo užít návykovou látku během jízdy; a dále řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem“.¹⁴

- striktně je výše uvedené omezení stanoveno v zákoně č. 40/2009 Sb.¹⁵, ustanovením § 274 „Ohrožení pod vlivem návykové látky“, je uvedeno:

1) Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo

¹³ Česko. Zákon č. 361/2000 Sb. Zákon o provozu na pozemních komunikacích. In *Sbírka zákonů*. 2011

¹⁴ Citace § 5 odst. 2 písm. a,b) zákona č. 361/2000 Sb. Zákon o provozu na pozemních komunikacích. In *Sbírka zákonů*. 2011

¹⁵ Česko. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Praha*. 2009

zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek,

b) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvláště nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek, nebo

c) byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.¹⁶

U trestných činů, jejichž pachateli jsou osoby mladistvé, je třeba posuzovat trestnost takového činu dle zákona č. 218/2003 Sb.¹⁷

Stejně jednání je postihováno v zákoně č. 200/1990 Sb.¹⁸, kde v „Přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích“ § 22 odst. 1 písm. b, c, d) je uvedeno:

Přestupku se dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích

b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem,

c) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky,

d) se přes výzvu podle zvláštního právního předpisu odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.¹⁹

¹⁶ Citace § 274 zákona č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, In *Sbírka zákonů*. 2009

¹⁷ Zákon č. 218/2003 Sb. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. In *Sbírka zákonů*. 2003

¹⁸ Zákon č. 200/1990 Sb. Zákon o přestupcích. In *Sbírka zákonů*. 1990.

¹⁹ Citace § 22 odst. 1 písm. b, c, d) zákona č. 200/1990 Sb. Zákon o přestupcích. In *Sbírka zákonů*. 1990.

- za zmínku stojí ještě legislativní úprava pojmu návyková látka pojem „Ohrožení pod vlivem návykové látky“, kdy v zák. č. 40/2009 Sb. je uvedeno, že

*„Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky, způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.“*²⁰

Stav vylučující způsobilost je právní pojem, který je znakem objektivní stránky skutkové podstaty některých přestupků a trestných činů souvisejících s alkoholem a jinými návykovými látkami. Samotný pojem „stav vylučující způsobilost“ žádný právní předpis přímo nedefinuje. Obecně lze však říci, že je to takový stav, kdy již osoba není schopna vykonávat určitou činnost, v našem případě řídit motorové vozidlo.

4.1 Znalost policistů typických uživatelů OPL

Policisté, provádějící silniční kontrolu, mohou již před samotným zastavením vozidla odhadnout, pod jakým druhem návykové látky může dotčený řidič motorového vozidla být. Policista by měl mít povědomí, jak se uživatelé jednotlivých návykových látek projevují. Od toho by se měl odvíjet i následující taktický postup policistů nejen při orientační zkoušce na přítomnost omamných a psychotropních látek v organismu, ale i postup při jednání policisty s osobou pod vlivem OPL.

4.2 Vzhled, chování a jednání řidičů pod vlivem OPL

Vzhled dané osoby je dán oblečením, doplňky, účesem, ale je potřebné si všimnout i tetování, injekčních vpichů, popálení cigaretami, pořezání zápěstí a předloktí. Mohou být přítomné věci svědčící pro možné užívání drogy (injekční stříkačky, jehly, tablety, potíštěné papírky – tzv. tripy, prášky apod.)

Chování je ovlivněno nejen typem osobnosti, ale i schopností orientace a stavem vědomí. Jedním z hlavních projevů je i řeč. Může být zpomalená, zrychlená, zabíhavá, neodklonitelná, plynulá, zadržávající, s přestávkami, s poruchami výslovnosti, s různým

²⁰ Citace § 130 zákona č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, In *Sbírka zákonů*. 2009.

přízvukem. Může jít o mnohmluvnost – logorheu – nebo naopak tvrdošijné mlčení. Jednání může být klidné, přiměřené nebo naopak neklidné, neodpovídající dané situaci, dobrosrdečné, bodré, provokativní, bez odstupe úzkostné, plačtivé, bezradné, zmatené, ale i útočné ve smyslu jak heteroagresivity, tak i autoagresivity. Častokrát může dojít i k útěku osoby z místa kontroly.

4.2.1 Uživatel opiátů

Typické pro uživatele opioidů je, pokud už vůbec řídí vozidlo, tak se zpravidla jedná o vozidlo staršího data výroby, ve špatném technickém stavu a malé hodnoty. Pro lidi závislé na opiátech je typické, že se zbavují veškerého svého hodnotnějšího majetku za účelem získání finanční hotovosti pro nákup drogy. Nelze tedy předpokládat, že by takovýto uživatel řídil hodnotnější vůz. Stejně tak nelze předpokládat, že by uživatel heroinu řídil vozidlo těsně po aplikaci drogy. Pokud už vůbec bude vozidlo řídit, tak to bude v době, kdy si bude chtít obstarávat drogu samotnou nebo finance na nákup drogy. Tudíž v době, kdy není přímo pod akutním vlivem drogy, ale v době postakutního působení. Pokud však je pod vlivem drogy – opioidů, je ve stavu značného útlumu. To má vliv jednak na zhoršené vnímání a jednak na snížený práh bolestivosti. Pokud bude policista s takovýmto jedincem komunikovat, měl by mu pokládat jasné stručné otázky a povely, a to i opakovaně. Měl by se vyvarovat složitých souvětí, neboť osoba pod vlivem opioidů by si na konci policistou vyřčeného složitého souvětí neuvědomovala, co bylo na jejím začátku.

Taková osoba bude mít snížený práh bolestivosti, proto je použití donucovacích prostředků u takového jedince třeba provést s větší razancí (pokud ho už bude třeba užít), aby policista dosáhl účelu, sledovaného zákrokem. U uživatelů opioidů však zpravidla nehrozí zvýšená agresivita vůči zakročujícím policistům a stejně tak pokus o útěk. Tito jedinci většinou nepracují a jejich jediným zdrojem příjmu jsou sociální dávky. Aby měli finanční prostředky, uchylují se tyto uživatelé např. k prostituci nebo páchají sekundární trestnou činností. Často se tak může stát, že uživatelé převážejí ve svém vozidle věci, které odcizili a hodlají je zpeněžit. Proto by policisté měli věnovat zvýšenou pozornost věcem, které se v kontrolovaném vozidle nacházejí, zda nepocházejí z trestné činnosti.

4.2.2 Uživatel stimulačních drog

V případě uživatelů pervitinu se zpravidla jedná o osoby mladšího věku, se široce rozšířenými zornicemi, hubené až vychrtlé postavy, hyperaktivní, a upovídané. Často se projevují neustálým přežvykováním nebo kroucením pusou. Své vozidlo takový člověk řídí velmi agresivně, na křižovatkách prudce akceleruje a zatáčky projíždí často s kvílejícími pneumatikami.

Například, provádí-li policista kontrolu v místech, kde se nacházejí taneční kluby s technohudbou, a v čase, který se blíží rannímu rozednění, lze předpokládat, že řidiči budou ovlivněni některou ze stimulačních drog, zejména právě pervitinem nebo extází.

Pokud takto ovlivněný řidič hlídce Policie ČR vůbec zastaví (často jsou to právě řidiči, kteří policistům ujíždějí, kdy si vzhledem ke svému vlivem stimulační drogy zvýšenému sebevědomí myslí, že jsou schopni policistům hravě ujet), tak se projevují překotnou gestikulací, zvýšenou komunikací a značnou nervozitou a netrpělivostí a chováním, vyúsťujícím až v agresivitu namířenou proti policistům.

Policisté by proto měli být obzvláště obezřetní před těmito jedinci, zejména z důvodu jejich napadení. Detekovat agresivitu těchto jedinců lze jednak z jejich nonverbální komunikace a jednak z postojů a verbálního vulgárního napadání policistů. U těchto jedinců je zvýšené riziko jejich pokusu o útěk i během služebního zákroku. Dále je třeba, aby policisté počítali i se zvýšenou razancí případného útoku ze strany takto drogou ovlivněných jedinců.

4.2.3 Uživatel kokainu

Kokain nebyl do nedávné doby v České republice příliš rozšířenou drogou. Bylo tomu hned ze dvou důvodů. Především je jeho cena vyšší a dále na české drogové scéně existuje pervitin, což je taktéž stimulační droga s podobným účinkem a mnohem nižší cenou. Proto uživatelé stimulačních drog dávají přednost pervitinu před kokainem, třeba také proto, že jejich účinky jsou dle jejich slov intenzivnější a dlouhodobější. Nicméně i v poslední době dochází k poklesu ceny kokainu na „našem trhu“.

Kokain je vnímán nejen jako droga pozdvihující náladu lidí a jejich zážitky, ale také jako jistý důkaz jejich solventnosti. Takoví lidé všem okolo dokazují, že na něj mají. Je to typické chování pro lidi z tzv. „High society“.

Z těchto znalostí a ze znalostí prostředí (zábavné podniky, kde se taková společnost schází a baví), musí policista vycházet při plánování dopravních kontrolních akcí zaměřených na uvedené osoby. Policisté mohou předpokládat, že tato specifická společnost lidí, užívajících kokain, se vzhledem k osobní a finanční situaci bude pohybovat v silničním provozu ve vozech luxusních značek, tedy naprosto odlišných, než ty, ve kterých jezdí uživatelé opioidů. Člověk závislý na kokainu se bude stejně jako uživatel pervitinu vyznačovat rozšířenými zornicemi, zvýšenou dechovou frekvencí, podrážděným chováním.

Chování jedinců pod vlivem kokainu, je stejně jako u stimulačních drog impulzivní, hraničící s agresivitou. Tito lidé bývají v normálním životě vůči státním orgánům a zvláště policistům arogantní a lze předpokládat, že tento postoj účinky kokainu ještě více umocní.

4.2.4 Uživatel extáze

Typický uživatel extáze nepáchá sekundární trestnou činnost, neprovozuje prostituci, zpravidla nepáchá trestnou činnost v souvislosti s užíváním této drogy. Jedná se např. o studenty, řádně navštěvující střední či vysoké školy, zaměstnance nebo i majitele firem, kteří přes všední dny chodí do práce, ale ve dnech volna vyhledávají příležitosti, jak si povyrazit a to i s pomocí drogy extáze.

Policisté se tak mohou setkat s těmito uživateli v dopravě o víkendech v nočních hodinách v blízkosti disko a house klubů a také zejména po skončení velkých hudebních produkcí typu dance festivalů, house festivalů, open air festivalů a akcí typu Czech tech. Stejně jako uživatelé pervitinu nebo kokainu se budou tito řidiči vyznačovat rozšířenými zornicemi, hyperaktivitou a upovídaností. Budou většinou hubené postavy.

4.3 Změny vědomí

Mohou být kvantitativní, projevující se jako narušené vědomí, patologický spánek, spavost, obluzenost, bezvědomí, koma, nebo také kvalitativní, projevující se dezorientací, útlumem nebo excitací, iluzemi, halucinacemi a paranoiditou (bludnými představami).

5 METODY ZJIŠŤOVÁNÍ PŘÍTOMNOSTI OPL V TĚLE

Policisté mají k orientační detekci drog v organismu tester buď multifunkční, který je však nákladnější (cca 500 Kč), nebo testery, identifikující pouze jeden konkrétní druh omamné a psychotropní látky (jeho cena se pohybuje v řádu desetikorun). Policista tak na základě místních a osobních znalostí a znalostí vlivů jednotlivých OPL na chování člověka, může celkem dobře odhadnout, pod jakou konkrétní návykovou látkou kontrolovaný řidič je.

Pro potřeby Policie ČR byly schváleny multifunkční testery zn. DrugWipe 5 nebo DrugWipe 5+. Oba testery jsou rychlé jednorázové testy, které ze slin přestupce do deseti minut rozpoznají až pět druhů běžně užívaných drog. Oba se vyznačují značnou přesností a rychlostí detekce návykové látky.

5.1 Vlastnosti testů DrugWipe

Přesnost - DrugWipe je testem kvalitním s vysokým stupněm přesnosti a nezávadnosti, který využívá nejnovější poznatky v oblasti imunologie a chemie.

Citlivost - DrugWipe odhaluje a identifikuje narkotika a substance v závislosti na množství stop (cca 10 ng tj. miliardové části gramů). DrugWipe je dostupný ve čtyřech verzích, k odhalování opiátu, kokainu, konopí, nebo amfetaminu a podobných substancí.

Použitelnost testu - DrugWipe je jednoduchým testem, proto jeho výsledky nejsou bohužel použitelné jako důkaz pro soudy.

5.2 Testery DrugWipe, používané u PČR

DRUGWIPE single – který umožňuje kontrolovat jednu skupinu narkotik. (jeden test DrugWipe – na jeden druh narkotik). Jeho cena se pohybuje v řádu desetikorun.

Tester se používá v těchto pěti skupinách:

Amfetamin – umožňuje kontrolovat narkotika ze skupiny amfetaminu a jemu podobné.

Konopí - umožňuje kontrolovat narkotika ze skupiny konopí a jemu podobné.

Kokain - umožňuje kontrolovat narkotika ze skupiny kokainu a jemu podobné.

Opiáty - umožňuje kontrolovat narkotika ze skupiny opiátů a jim podobné.

Benzodiazepan - umožňuje kontrolovat narkotika, nacházející se ve složení léků

DRUGWIPE TWIN - umožňuje kontrolovat dvě skupiny narkotik (jeden test Drugwipe – na dva druhy narkotik). Jeho cena se pohybuje na hranici sta korun českých.

U Policie ČR jsou používány tyto dva druhy kombinace:

DrugWipe Twin 1 – (Cannabis – Amphetamine) - umožňuje kontrolovat narkotika ze skupin amfetaminu a konopí.

DrugWipe Twin 2 – (Cocaine – Opiates) - umožňuje kontrolovat narkotika ze skupin kokainu a opiátů.

DRUGWIPE 5 - umožňuje kontrolovat pět skupin narkotik (jeden test DrugWipe – na pět druhů narkotik) – odběrem pouze ze slin – cena tohoto testeru se v současnosti pohybuje na úrovni 500,-Kč. Jeden test umožňuje kontrolovat 5 skupin narkotik – Cannabis, Amphetamine(Ecstasy), Cocaine, Opiates, Methamphetamines)

DRUGWIPE 5+ - v současné době u Policie ČR nejrozšířenější - umožňuje kontrolovat pět skupin narkotik (jeden test DrugWipe – na pět druhů narkotik) – odběrem ze slin a potu - cena tohoto testeru se v současné době pohybuje na úrovni 500,-Kč.

Jeden test umožňuje kontrolovat 5 skupin narkotik – Cannabis, Amphetamine(Ecstasy), Cocaine, Opiates, Methamphetamines)

5.3 Použití testeru DrugWipe

- řidiči je po výzvě policistou k provedení testu na přítomnost omamných a psychotropních látek na místě proveden stěr potu z čela nebo slin z jazyka (závislé na použitém druhu testeru DrugWipe).

- Test dáme do svislé polohy. Na integrované ampulce s tekutinou stiskneme nápis PRESS tak, abychom ampulku s tekutinou rozmáčkli. Po rozmáčknutí ampulky držíme test ve svislé poloze 10 –15 sekund.

Z rozmáčknuté ampulky se uvolní tekutina, která aktivuje vyvolání testu.

- po několikaminutovém vyhodnocování se na přístroji DrugWipe objeví 2 kontrolní linky. Toto značí správnost použití testeru. V opačném případě je provedený test neplatný a nemůže tudíž být vyhodnocen jako pozitivní.

- v případě, že je kontrolovaná osoba pod vlivem omamné či psychotropní látky, po 4-8 minutách, nejdéle však po 10, se na testeru v příslušném okénku objeví linka, označující pozitivní hladinu OPL, dle požité drogy.

Možnosti zobrazení linky v příslušných okénkách testeru:

CL - test je negativní na přítomnost drogy, růžové linky se objeví pouze u CL

CA - test je pozitivní na cannabis (marihuana)

AM - test je pozitivní na amfetamin /metamfetamin (extáze, pervitin)

CO - test je pozitivní na kokain

OP - test je pozitivní na opiáty/heroin

Současná legislativa však neumožňuje policistovi na místě silniční kontroly zjistit, zda je kontrolovaný řidič ve stavu vylučujícím způsobilost k řízení vozidla, či nikoliv. Po pozitivním testu na OPL je řidiči ve většině případů na místě zadržen řidičský průkaz a kontrolovaná osoba je většinou převezena služebním vozidlem Policie ČR k lékařskému vyšetření, spojenému s odběrem krve a moči. Tomuto vyšetření je osoba podezřelá z požití OPL povinna se podrobit.²¹ Odběrem moči je zdravotnickým pracovníkem v prostoru lékařského zařízení zjištěn pozitivní či negativní nálezy té které omamné či psychotropní látky. V případě pozitivního nálezu je u řidiče

²¹ § 5 odst. 1 písm. g) zákona č. 361/2000 Sb. Zákon o provozu na pozemních komunikacích. In *Sbírka zákonů*, 2011

zdravotnickým personálem proveden odběr žilní krve, která je společně s odebranou močí na náklady Policie ČR zaslána, společně se záznamem o lékařském vyšetření osoby, provedené lékařem, ke znaleckému zkoumání znalci v oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie. Tato praktika je prováděna v rámci území České republiky odlišně. Vždy je třeba konkrétní případ konzultovat se státním zástupcem, pro možné podezření z přečinu Ohrožení pod vlivem návykové látky, dle ustanovení § 274 trestního zákoníku²². Na jeho rozhodnutí, zda se ze strany řidiče vozidla jedná o přestupkové či trestní jednání, má vliv počet drog, zjištěných prvotním odběrem moči kontrolované osoby, dále pak chování kontrolované osoby (řidiče), jeho somatické a psychické projevy v době kontroly a mnoho dalších aspektů. Vždy také záleží na konkrétní vnímavosti a zkušenosti policistů v rozpoznání a začlenění daného chování kontrolované osoby ke konkrétním příznakům té které drogy.

1) V případě rozhodnutí státního zástupce o podezření z výše uvedeného přečinu je biologický materiál (krev a moč) zaslána k toxikologickému vyšetření do toxikologické laboratoře fakultní nemocnice. Tímto vyšetřením dochází nejdříve k analýze vzorku odebrané moče provedením extrakce z kyselého a alkalického prostředí etherem. Touto extrakcí je získán odparek látky kyselé a neutrální a látky bazické. Odparky jsou následně analyzovány metodou tenkovrstvé chromatografie s hmotnostní detekcí a metodou imunoenzymatickou, většinou na přítomnost látek ze skupiny amfetaminů, cannabinoidů, opiátů a benzodiazepinů.

Metodou plynové chromatografie s hmotnostní detekcí je následně vyhodnocen vzorek odebrané krve, s určením přesné hladiny omamné látky.

Znalcem v oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie, po seznámení se zdravotním stavem kontrolované osoby, jeho tolerancí a závislostí na užívaných látkách, množství požití látky, způsobem užití a prostředím, je vypracován znalecký posudek, v němž se znalec vyjádří k míře ovlivnění kontrolované osoby danými látkami a jeho schopností bezpečně řídit motorové vozidlo v době kontroly.

Po doručení vypracovaného znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie zpět Policii ČR, je na základě opatření, sepsaného policistou dle ustanovení § 105 trestního řádu²³ k dané věci přibrán znalec v oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, jehož úkolem je na základě rozboru krve kontrolované osoby a konkrétních projevů této osoby, vypracován znalecký posudek. Závěrem tohoto posudku je sdělení,

²² Česko. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*, 2009

²³ Česko. Zákon č. 141/1961 Sb. Trestní řád. In *Sbírka zákonů*, 2009

zda byla osoba řidiče v době silniční kontroly ve stavu vylučujícím bezpečné řízení motorového vozidla, či nikoliv.

Na základě obou znaleckých posudků, prokazujících ovlivnění řidiče omamnými a psychotropními látkami takovým způsobem, že je vyloučeno jeho bezpečné řízení motorového vozidla, je následně policejním orgánem sepsán záznam o zahájení úkonů trestního řízení dle ust. § 158 odst. 3 trestního řádu. Ve věci je ve většině případů prováděno trestní řízení formou zkráceného přípravného řízení. Řidiči je policejním orgánem sděleno podezření z přečinu Ohrožení pod vlivem návykové látky dle ust. § 274 trestního zákoníku. Řidič je poučen a je s ním sepsán protokol o výsledku podezřelého. Po vypracování spisového materiálu je policejním orgánem spis zaslán státnímu zástupci, který v případě zkráceného přípravného řízení do 14 dnů od sdělení podezření doručí soudu návrh na potrestání. Rozsudkem soudu je poté dle platného trestního zákoníku řidič vozidla odsouzen.

2) V případě posouzení daného případu státním zástupcem jako podezření z přestupkového jednání, je biologický materiál zaslán k laboratornímu vyšetření, kde je zjištěn pozitivní či negativní nález dané látky v zaslaném materiálu. Není zkoumána hladina omamné látky a není vypracován znalecký posudek.

Věc je po vypracování spisu oznámena příslušnému odboru dopravy obce s rozšířenou působností, který dle platné právní normy přestupkového zákona uloží řidiči odpovídající sankci.

6 SPECIFIKA OKRESU JESENÍK

Jako policista Územního odboru Jeseník, zařazený jako inspektor na dopravním inspektorátu, přicházím rok od roku častěji do styku s osobami, řídícími svá vozidla pod vlivem omamných a psychotropních látek.

Z provedené analýzy údajů o počtu osob, zachycených při řízení motorového vozidla pod vlivem OPL vyplývá, že od počátku roku **2009**, kdy byly testery DrugWipe u Policie ČR zavedeny, bylo jen za tento sledovaný rok v okrese Jeseník, jako nejmenším okrese České republiky, zachyceno **54** řidičů pod vlivem omamných či psychotropních látek (+**96** osob pod vlivem alkoholu). Další **3** osoby pod vlivem OPL byly zjištěny v souvislosti s dopravní nehodou, jejíž byly účastníky jako řidiči.

V roce **2010** byl v našem okrese zaznamenán prudký nárůst počtu těchto osob. Za volanty či řidítky bylo zjištěno **84** řidičů pod vlivem OPL (+**106** pod vlivem alkoholu). Účastníkem dopravní nehody po vlivem OPL bylo v tomto roce **23** řidičů.

V roce 2011 však bylo v okrese Jeseník zjištěno již **104** řidičů pod vlivem OPL (+**165** pod vlivem alkoholu). **27** osob řídících vozidlo pod vlivem OPL, bylo jako řidiči účastníkem dopravní nehody (zaviněné či nezaviněné).

6.1 Přístupy k řešení problematiky užívání drog v České republice

Jako účinný přístup, směřující k řešení problematiky, spojené s užíváním omamných a psychotropních látek, uznává vláda České republiky komplexní, multidisciplinární a vyvážený přístup. Jedná se o přístup vycházející ze široké celospolečenské, meziresortní, mezioborové a mezisektorové spolupráce na všech úrovních. Tento přístup je postaven na komplexním, výzkumem podloženém a vyváženém uplatňování tří základních strategií moderní protidrogové politiky, které jsou vzájemně nezastupitelné a vzájemně se doplňují.

Jedná se o tyto přístupy:

- 1) snižování nabídky omamných a psychotropních látek, která plyne z kontroly prodeje a distribuce legálních a potlačování nezákonné výroby a distribuce nelegálních drog,
- 2) snižování poptávky po drogách, plynoucí z primární prevence, léčby a sociálního začleňování uživatelů drog,
- 3) snižování rizik, spojených s užíváním drog.

Protidrogovou politiku České republiky tvoří, v kontextu těchto přístupů, čtyři základní pilíře:

- 1) primární prevence
- 2) léčba závislých a jejich resocializace
- 3) snižování rizik
- 4) snižování dostupnosti drog

Intervence v těchto čtyřech pilířích protidrogové politiky mohou být efektivně uplatňovány pouze ve funkčním institucionálním prostředí, které staví na mezinárodních závazcích, spolupráci, zkušenostech, na poznacích z vědeckého výzkumu, na informacích a hodnocení realizovaných opatření tak, aby byla z veřejných rozpočtů financována pouze efektivní opatření a aktivity. Každá takováto činnost musí být ve všech oblastech koordinována, aby byl zajištěn společný postup při dosahování cílů uvedených strategií. Další podmínkou je podpora veškeré veřejnosti, její informovanost, aktivní přístup a nebagatelizování nežádoucích a nezákonných jevů. Tento přístup umožňuje ovlivnit problematiku užívání drog, počínaje odrazováním od experimentování s nimi, až po omezování negativních zdravotních, sociálních, bezpečnostních a ekonomických důsledků jejich užívání.

6.2 Příčiny vzniku drogové závislosti řidičů v okrese Jeseník

Postupně, s růstem zneužívání nejrůznějších látek, je nutno se zabývat otázkami příčin vzniku drogové závislosti. Je patrné, že závislost na drogách má své kořeny nejen v droze samotné, ale i v osobnosti daného člověka, který toxikomanii podlehne, i v dalších společenských činitelích, jako je např. užší sociální prostředí, jeho kulturní

úroveň a dostupnost drogy samotné. Bezvýznamné nejsou ani vyvolávací faktory, mezi které počítáme zátěžové situace tělesného i duševního původu. Jak je patrné, na vzniku závislosti na droze se podílí celá řada faktorů, jejichž význam však není stejný. U některého jedince dominuje jedna, u dalšího druhá složka v různé intenzitě. Drogová závislost, pokud je již skutečně závislostí, je jednoznačně onemocněním a jako takové je ho třeba chápat²⁴.

Zjednodušeně můžeme vyčlenit čtyři základní faktory, které podmiňují vznik drogové závislosti:

- a) látka samotná (droga),
- b) osobnost,
- c) sociální prostředí,
- d) provokující a vyvolávající činitele.

Nárůst počtu řidičů, ovlivněných omamnou látkou, jejichž věk se z velké většiny případů pohybuje v rozmezí 19-30 let, je dle mého názoru způsoben touhou zkusit něco nového, zapomenout na stres každodenního života. Prostředí, ve kterém se tyto osoby pohybují, se většinou vyznačuje nezájmem jednoho člověka o druhého. Tyto osoby nejsou od svého dětství vedeny k potřebě hledat si práci, začlenit se nějakým způsobem do kolektivu. Velkou část viny na této skutečnosti nese dnešní kultura společnosti, založená na touze po majetku a materiálních hodnotách. V našem kraji je pak vzrůstající počet osob, ovlivněných některou z drog, způsoben také snadnou dostupností „materiálu“, ze sousedního Polska. Z tohoto si poté tyto látky ve většině případů v domácím amatérském prostředí připravují. K nákupu surovin pro výrobu drogy nebo k její distribuci používají osoby na této látce závislé čím dál více motorové či nemotorové dopravní prostředky. V případě užití nemotorového vozidla je riziko možné dopravní nehody, způsobené osobou závislou, přece jen menší, než následky dopravní nehody, způsobené touto osobou za užití vozidla motorového. Nejde již jen o škody materiálního rázu, ale daleko častěji býváme účastníky toho, kdy osoba na droze závislá způsobí dopravní nehodu, při níž dojde ke zranění nebo smrti některého z účastníků.

²⁴ PRESL, J. *Drogová závislost*. Praha: Maxdorf, 1995.

6.3 Odhalování drog u řidičů v závislosti na personální politice u Policie ČR

Pracuji jako policejní inspektor na dopravním inspektorátu územního odboru Policie ČR v Jeseníku. Ještě v roce 2011 pracovalo na našem oddělení 27 policistů v přímém výkonu služby. Ve stavu, v jakém se nachází drogová scéna v okrese Jeseník, byl tento počet, dle mého názoru, dostačující alespoň k částečné eliminaci trestných činů či přestupků, spáchaných v silničním provozu okresu Jeseník pod vlivem návykové látky.

V měsíci prosinci roku 2011 bylo v rámci „úsporných opatření“ z našeho oddělení propuštěno či přeřazeno na jiná pracoviště v rámci Olomouckého kraje 8 policistů, což tvoří téměř 1/3 všech policistů v přímém výkonu služby. V době, kdy statisticky meziročně narůstá podíl trestných činů, spáchaných pod vlivem omamné nebo psychotropní látky, se Policie ČR zbavuje zaměstnanců, tuto problematiku potírajících. Okamžitou zpětnou vazbou je pro nás množství ohlasů občanů celého okresu, kteří dávají najevo svůj nesouhlas s úbytkem policistů v ulicích. I přes zvýšenou aktivitu při potírání řízení vozidel pod vlivem návykové látky se nám nedaří ve stávajícím počtu tuto problematiku udržet v rozumných mezích, což je již dnes velkým problémem. O budoucnosti nemluvě.

6.4 Příklad z praxe

Každým rokem se statisticky zvyšující počet motoristů, řídících v rámci našeho územního odboru své vozidlo pod vlivem návykové látky, přiměl vedoucího našeho oddělení k vyčlenění dvou policistů, vyhledávajících z velké většiny své pracovní doby tuto činnost.

Úkolem těchto policistů je za pomoci nejmodernější techniky zjišťovat požití omamných a psychotropních látek u řidičů motorových vozidel. Investice do testerů značky DrugWipe, se alespoň v našem okrese vyplatila. Díky tomu patřilo ještě v roce 2011 naše oddělení v rámci Olomouckého kraje na 1. místo ve vyhledávání takovýchto řidičů.

1) Na konci měsíce května 2010 byl zastaven v rámci běžné silniční kontroly invalidní 24 letý řidič osobního motorového vozidla Opel Astra. U tohoto řidiče byla provedena dechová zkouška na alkohol přístrojem Dräger, která byla negativní. Vozidlo invalidního řidiče se zdálo být v naprostém pořádku. Chování řidiče však bylo značně nestandardní. Policista si povšimnul rozšířených zornic tohoto řidiče, proto ho následně vyzval k provedení testu na omamné a psychotropní látky pomocí testeru DrugWipe 5. Tomuto se řidič podrobil, kdy stěrem slin z jeho jazyka byl zjištěn pozitivní nález metamphetaminu a THC. Invalidní řidič následně přiznal užívání pervitinu a marihuany. Okamžitě byl policisty vyzván k provedení lékařského vyšetření, spojeného s odběrem krve a moči, s čímž souhlasil. K tomuto byl převezen služebním vozidlem Policie ČR do Jesenické nemocnice. Z vyšetřené moči řidiče byla potvrzena přítomnost THC a metamphetaminu v jeho těle. Odebraná moč a krev byla po konzultaci se státní zástupkyní poté odeslána na rozbor ke znaleckému zkoumání do Fakultní nemocnice v Ostravě. Ze znaleckého posudku, vypracovaného znalcem v oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie, vzešel závěr, že výše uvedený řidič byl v době řízení motorového vozidla ve stavu vylučujícím způsobilost k řízení motorového vozidla. Po doručení tohoto znaleckého posudku bylo řidiči sděleno podezření z přečinu Ohrožení pod vlivem návykové látky, byl poučen a vyslechnut dle trestního řádu²⁵. Daný případ byl řešen formou zkráceného přípravného řízení jako podezření z přečinu Ohrožení pod vlivem návykové látky. V témže roce byl uvedený řidič odsouzen Okresním soudem v Jeseníku k trestu zákazu řízení motorových vozidel v délce 24 měsíců.

2) Dne 15. 7. 2010 byl při běžném výkonu služby v obci Zlaté Hory policisty dopravního inspektorátu zastaven řidič motocyklu Honda VTR 1000. Řidič, muž ve věku 29 let, byl po zastavení vyzván k předložení dokladů, předepsaných pro provoz a řízení motorových vozidel, což učinil. Následně byl policistou vyzván k podrobení se dechové zkoušce na přítomnost alkoholu přístrojem Dräger, které se dobrovolně podrobil, s negativním výsledkem. Policista, provádějící tuto kontrolu, si všimnul vzhledu a chování tohoto řidiče. Motocyklista měl rozšířené zornice, viditelně zkažený chrup, jeho reakce byly zpomalené. Působil zanedbaným dojmem, byl ospalý. Ze zkušeností s osobami podobného vzezření vzniklo u policisty podezření, že by řidič motocyklu mohl být pod vlivem omamné nebo psychotropní látky. Vyzval proto řidiče

²⁵ Česko. Zákon č. 141/1961 Sb. Trestní řád. In *Sbírka zákonů*, 2009

k podrobení se testu na tyto látky, s čímž řidič souhlasil. Test, provedený testerem DrugWipe 5 z potu řidiče, byl pozitivní na THC²⁶. Řidič byl následně policistou vyzván k provedení odborného lékařského vyšetření s odběrem moči a krve, kterému se motocyklista dobrovolně podrobil v Jesenické nemocnici. Vzorek odebrané moči prokázal metodou tenkovrstvé chromatografie a imunoenzymatickou metodou přítomnost metabolitu THC²⁷. V krvi uvedeného řidiče bylo metodou plynové chromatografie s hmotnostní detekcí stanoveno 1,0 ng/ml tetrahydrocannabinolu (THC) a byla prokázána kyselina tetrahydrocannabinolová (metabolit THC). Průkaz metabolitu tetrahydrocannabinolu svědčí o užití produktu konopí (marihuana, hašiš). Řidiči byl zadržen řidičský průkaz, který byl policisty zaslán na Městský úřad v Jeseníku, odbor dopravy a silničního hospodářství.

V dané věci byl znalcem v oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie vypracován znalecký posudek, z jehož závěru vyplynulo, že řidič motocyklu nebyl v době silniční kontroly ve stavu vylučujícím bezpečné řízení motorového vozidla. Příklad byl poté konzultován s Okresní státní zástupkyní v Jeseníku, která rozhodla, že ze strany výše uvedeného řidiče nedošlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu dle ust. § 274 odst. 1 trestního zákoníku a daná věc přísluší oznámit jako přestupek v dopravě Městskému úřadu v Jeseníku. S řidičem bylo zahájeno správní řízení a na základě vypracovaného znaleckého posudku a výpovědí hlídky Policie ČR, provádějících kontrolu řidiče, byly tomuto uloženy sankce – pokuta ve výši 10.000,-Kč a zákaz činnosti, spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu 6 měsíců, počínaje dnem nabytí právní moci rozhodnutí.

Toto jsou dva z mnoha případů, kdy ve spolupráci se státním zástupcem, soudy nebo Městským úřadem došlo k potrestání motoristů, řídících svá vozidla pod vlivem omamné nebo psychotropní látky. Jako policista dopravního inspektorátu mám s takovýmto řešením situace dobré zkušenosti. V rámci oblasti našeho působení došlo v předchozích letech k značné informovanosti drogově závislé populace o naší činnosti a našich výsledcích. Pozitivní dojem tato činnost zanechávala také na běžné, drogově nedotčené veřejnosti, která naši činnost kvitovala.

Současnost však ukazuje, že ve stavu, v jakém se Policie ČR nachází, nejsme schopni udržet vysoký standard v odhalování této specifické trestné či přestupkové

²⁶ THC – delta-9-tetrahydrocannabinol – návyková látka obsažená např. v konopí setém

²⁷ metabolit THC – kyselina tetrahydrocannabinolová

činnosti. Jsme bohužel limitováni ať personální či finanční politikou, zavedenou u Policie ČR.

Je jen otázkou času, kdy se tento problém projeví v daleko větší míře.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo poukázat na trestné činy, vyskytující se v silniční dopravě a zaměřit se na problematiku prorůstání omamných a psychotropních látek do činnosti tak specifické, jako je řízení motorového vozidla. Cílem praktické části bylo zjistit, zda se potvrdí má domněnka o vzrůstajícím podílu řidičů, jedoucích pod vlivem OPL. Statistika byla vypracována z dat shromážděných mezi roky 2009 – 2011 na úrovni okresu Jeseník. Cílem bylo také poukázat na fenomén, který, zdá se, nezadržitelně prorůstá do každodenního života nás všech, ať již se účastníme tohoto prorůstání pasivně nebo aktivně.

Na úrovni okresu Jeseník, ve kterém žijí, se jedná o téměř nezadržitelný trend, který se, dle mého názoru, začíná vymykat kontrole. Vypracovaná analýza statistických údajů

o zadržených řidičích pod vlivem omamných a psychotropních látek tuto mou domněnku pouze potvrzuje. Z vypracovaných statistik vyplývá, že rok od roku je podíl řidičů, zadržených při řízení vozidla pod vlivem OPL, vyšší a vyšší. Vysoká nezaměstnanost a z toho vyplývající mnohdy špatná finanční situace místního obyvatelstva, která se v současné době nijak nezlepšuje, vede stále více lidí k hledání východiska v zapomnění nebo alespoň k částečnému „otupění smyslů“. Bohužel, k tomuto zapomnění stále více využívají účinku alkoholu a jiných drog. Chybějící legislativa, upravující prodej léků v sousedním Polsku, napomáhá k obstarávání potřebného materiálu pro výrobu drog v našem okrese. Díky internetu se dnes k informacím o receptu na výrobu např. pervitinu dostane i malé dítě. Pak již stačí velmi málo k tomu tuto drogu distribuovat svým známým a kamarádům. Díky finanční dostupnosti motorových vozidel se dnes, bohužel, s těmito osobami, jakožto s řidiči, setkáváme čím dál častěji v běžném silničním provozu.

Řešením tohoto problému by mělo být obecně snižování nabídky drog, spočívající v její kontrole prodeje a distribuce a zejména potlačování její nezákonné výroby a následné distribuce. Následovat by mělo snížení samotné poptávky po droze, které lze docílit pouze účinnou prevencí, léčbou a sociálním začleněním drogově závislých osob. Ve všech těchto řešeních však v dnešní nelehké době stále znovu narážíme na nedostatek finančních prostředků, které by měly do těchto řešení být investovány. Bohužel, rok od roku je těchto finančních prostředků méně. Méně prostředků je také na represii, užívanou Policií ČR k eliminaci drog za volantem.

V tomto případě však již nejde jen o nedostatek financí na materiální vybavení, ale stále více o absenci lidského potenciálu, proti drogám v silničním provozu bojujícímu. Z uvedených statistik v této práci vyplývá, že se zvyšující podíl drogově závislých řidičů začíná vymykat kontrole. Vyčlenění těchto osoby ze silnic by měl být jedním z prvořadých úkolů každé kulturní země, neboť každá taková země si musí být vědoma rizika, které řidič, ovlivněný drogou, představuje.

Jistým řešením situace by, dle mého názoru, bylo přehodnocení finančních prostředků, investovaných státem, do zdravotnictví. Větší objem těchto prostředků, adresovaný do prevence a boje proti drogové závislosti, by jistě zaručil následnou odezvu, v podobě nižších nákladů za zdravotní léčbu drogově závislých a jejich snadnější začlenění do společnosti.

Nedostatečná je dle mého názoru také právní legislativa, kdy konkrétně tresty za řízení vozidla pod vlivem návykové látky nejsou dostatečně odstrašující a varující. Mnohdy se bohužel setkáváme s recidivou takovýchto činů, která svědčí o nedostatečném ponaučení pro drogově závislého člověka.

Věřím, že se tento trend jednoho dne obrátí a drogy, jako takové, přestanou být, ať již v silniční dopravě, nebo obecně, „berličkou“, potřebnou k zapomnění a krátkodobému vyčištění mysli.

SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ

Literární zdroje:

- BALÍKOVÁ, M., *Forezní a klinická toxikologie*. Praha: Galén, 2004. 140 s. ISBN 978-80-7262-284-9.
- BALÍKOVÁ, M. a kol., *Drogy v silniční dopravě, výskyt drog v organismu a validované toxikologické metody – 1. lékařská fakulta, projekt výzkumu a vývoje*. Praha: MV ČR, 2000- 2002.
- BLAŽEJOVSKÝ, M. - ROMAN, M. - TOMÍČEK, P. *Metamfetamin a cannabis*. Praha, Maxdorf, 2008. 178 s. ISBN 987-75-7256-526-8
- JANÍK, A. - DUŠEK, K. *Drogy a společnost*. Praha: Avicenum, 1990. 342 s. ISBN 8020100873
- JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2011. 1056 s. ISBN 978-80-87212-99-8
- KALINA, K., et al. *Drogy a drogové závislosti*. Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti: Úřad vlády České republiky, 2003. 640 s. ISBN 80-86734-05-6
- MACEK, P., ZÁMEK, D., *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku, 1. vyd.* Praha: PA ČR v Praze, 2007. 110 s. ISBN 978-80-7251-264-5
- ŠTABLOVÁ, R. a kol., *Drogy v silniční dopravě*. Praha: Policejní akademie ČR, 2003. 87 s. ISBN 80-7251-114-9.
- ŠTEMBERK, J., *Automobilista v zajetí reality: vývoj pravidel silničního provozu v českých zemích v první polovině 20. století*. Praha: Karolinum, 2008. 172 s. ISBN 978-80-246-1461-8.
- PRESL, J. *Drogová závislost*. Praha: Maxdorf, 1995. 178 s. ISBN 80-85800-18-7
- SANANIM, Kolektiv autorů sdružení. *Drogy*. Praha: Portál, 2007. 200 s. ISBN 978-80-7367-223-2
- ZÁMEK, D., *K aspektům hromadného narušování veřejného pořádku v současnosti, In Služba pořádkové a dopravní policie na prahu 21. století*. Praha: Police History, 2005. 156 s. ISBN 80-86477-30-4

Legislativní zdroje:

- Česko. Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. 1. 2009, Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*,. 2009. částka 011/2009.
- Česko. Zákon č. 141/1961 Sb. ze dne 9. 12. 1961, Trestní řád. In *Sbírka zákonů České republiky*, 1961. částka 066/1961.
- Česko. Zákon č. 361/2000 Sb. ze dne 14. 9. 2000, Zákon o provozu na pozemních komunikacích. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2011. částka 51/2011
- Česko. Zákon č. 218/2003 Sb. ze dne 25. 6. 2003, Zákon o soudnictví ve věcech mládeže, In *Sbírka zákonů České republiky*, 2003. částka 079/2003.
- Česko. Zákon č. 200/1990 Sb. ze dne 17. 5. 1990, Zákon České národní rady o přestupcích, In *Sbírka zákonů České republiky*, 1990. částka 035/1990.

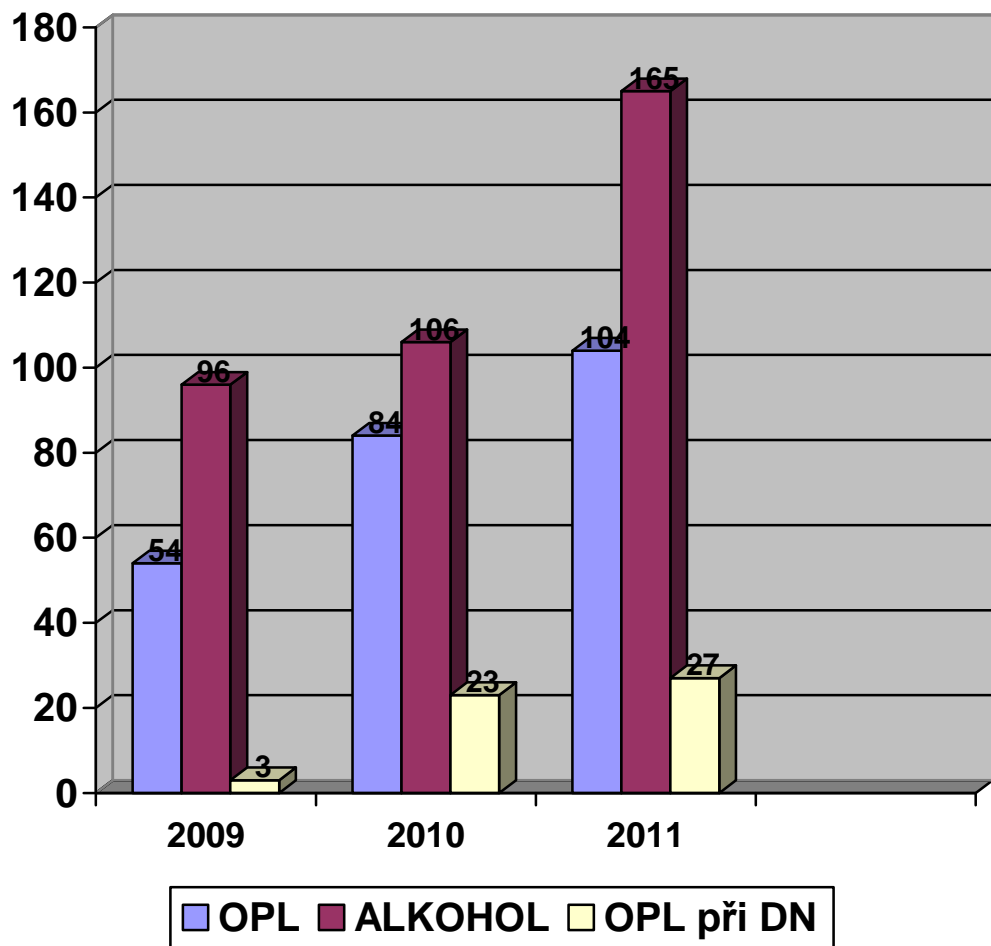
Internetové zdroje:

- <http://www.alkoholtester.cz/drogove-testy/>
- <http://www.draeger.com/CZ/cs/>
- <http://www.drogovetesty.cz>
- <http://www.mvcr.cz>
- <http://www.drogovetesty.cz/>
- <http://www.drogy.full.cz/drogy/pervitin/>

SEZNAM PŘÍLOH

- Sloupcový graf, znázorňující počet zachycených řidičů pod vlivem OPL a alkoholu v jednotlivých letech v okrese Jeseník
- Druhy testů DrugWipe, používaných u Policie ČR a návod k jejich použití
- Zobrazení reakcí zorniček u osob podezřelých z požití OPL
- Detekční doba jednotlivých druhů drog v moči
- Alkotest Dräger 7510, používaný Policií ČR ke zjišťování přítomnosti alkoholu v dechu řidiče

Počet řidičů, jedoucích pod vlivem OPL a alkoholu v okrese Jeseník

druhy testů Drugwipe

dle způsobu detekce a počtu detekovaných drog

DRUGWIPE 5+
na detekci 5 drog ze slin

DRUGWIPE 5
na detekci
5 drog ze slin,
potu a povrchu

DRUGWIPE TWIN
na detekci 2 drog ze
slin, potu a povrchu

DRUGWIPE SINGLE
na detekci 1 drogy ze
slin, potu a povrchu

Drugwipe 5+

Na detekci 5 drog
pouze ze slin:

- cannabis (marihuana)
- amfetamin/ metamfetamin (pervitin, extáze)
- kokain
- opiáty

Test byl vyvinut speciálně pro použití v terénu pro potřeby dopravní policie v celé evropské unii, Českou republiku nevyjímaje.

Drugwipe 5+

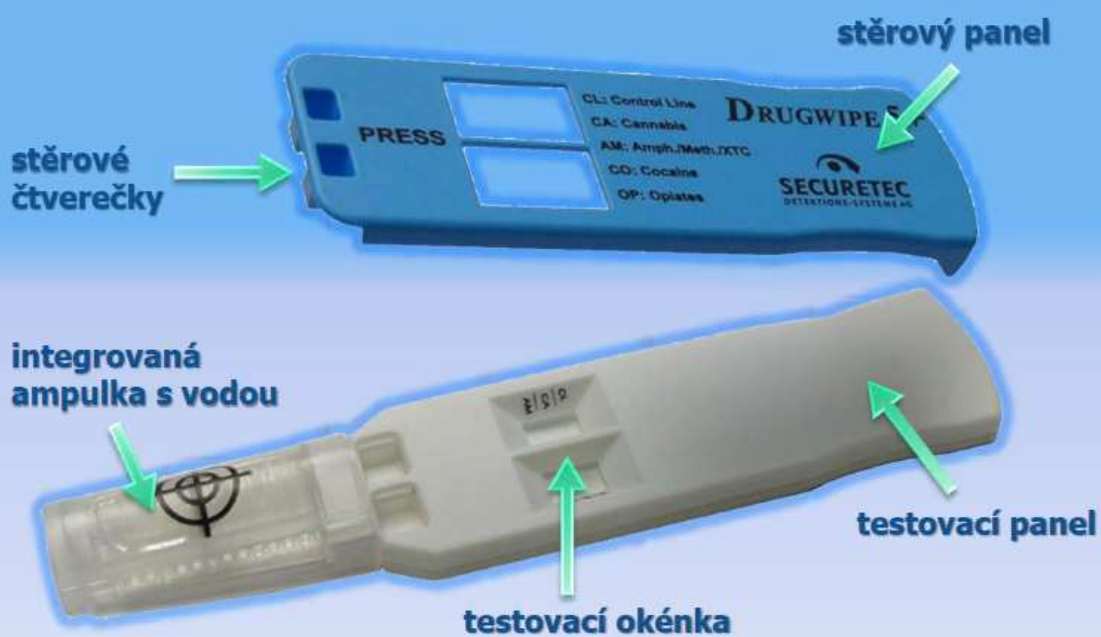

místo otevření

datum expirace

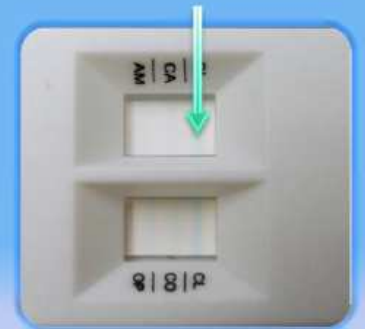
1. Před provedením testu zkontrolujte, zda není stříbrný obal poškozený. Zkontrolujte také datum spotřeby (datum expirace). Test s prošlým datem vyřad'te.
2. Stříbrný obal otevřete u černého obdélníčku v místě perforace a test z obalu vyjměte. Stříbrný obal nevyhazujte.

Drugwipe 5+

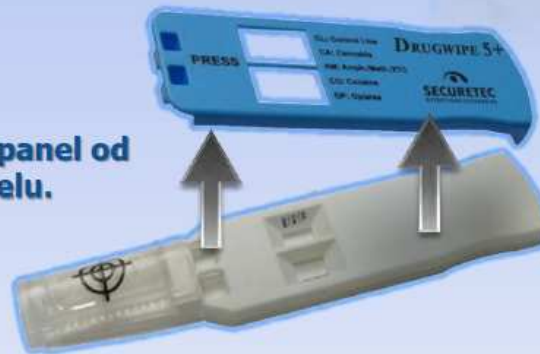

Drugwipe 5+

3. V testovacím okénku jsou světle modré čáry, které po provedení testu zmizí.

4. Oddělte stěrový panel od testovacího panelu.

Drugwipe 5+

5. Požádejte testovanou osobu, aby si jazykem olízla vnitřní strany tváře. Testované osobě krouživým pohybem lehce setřete stěrovými čtverečky sliny z jazyka.

6. Stěrový panel zacvakněte zpět do testovacího bílého panelu, tak abyste uslyšeli slabé zacvaknutí.

Drugwipe 5+

7. Test dejte do svislé polohy. Terčík na ampulce s vodou stiskněte zvolna tak, abyste ampulku s vodou rozmáčkli. Po rozmáčknutí držte test ve svislé poloze 10 – 15 sekund. Z rozmáčknuté ampulky se uvolní voda, která aktivuje vyvolání testu.

zmáčkněte

svisle

8. Test dejte do vodorovné polohy po dobu cca 3 – 8 minut, nejdéle 10 minut.

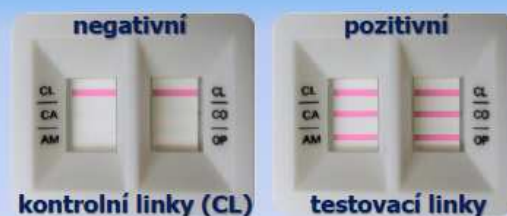
3 – 8 min.

vodorovně

Drugwipe 5+

9. V testovacím okénku se u nápisů CL (Control Line) objeví světle růžové kontrolní linky. Pokud je testovaná osoba pod vlivem nějaké drogy, světle růžová testovací linka nebo linky, objeví se v testovacím okénku v místě se zkratkou příslušné drogy. I slabě růžová, přerušovaná nebo krátká linka, nebo i pouhý růžový bod v testovacím okénku u zkratky drogy indikuje pozitivní přítomnost drogy.

- CL** test je negativní na přítomnost drogy, růžové linky se objeví pouze u CL
- CA** test je pozitivní na cannabis (marihuana)
- AM** test je pozitivní na amfetamin / metamfetamin (pervitin, extáze)
- CO** test je pozitivní na kokain
- OP** test je pozitivní na opiáty

kontrolní linky (CL)

testovací linky

neplatný test

Pokud se v testovacím okénku u nápisů CL neobjeví žádné světle růžové kontrolní linky, test je neplatný a testování se musí opakovat s novým testem.

Nyní se seznámíme s testy

Drugwipe II Twin, Single

Tyto testy detekují drogy ze slin, potu a povrchu stejně jako test Drugwipe 5. Pracovní postup je stejný jako u testu Drugwipe 5, rozdíl je jen v počtu a skupinách detekovaných drog. Vyhodnocení testů je rovněž stejné.

DRUGWIPE II Twin:
dvoudruhový

- marihuana, amfetamin/metamfetamin (pervitin, extáze)
- kokain, opiáty

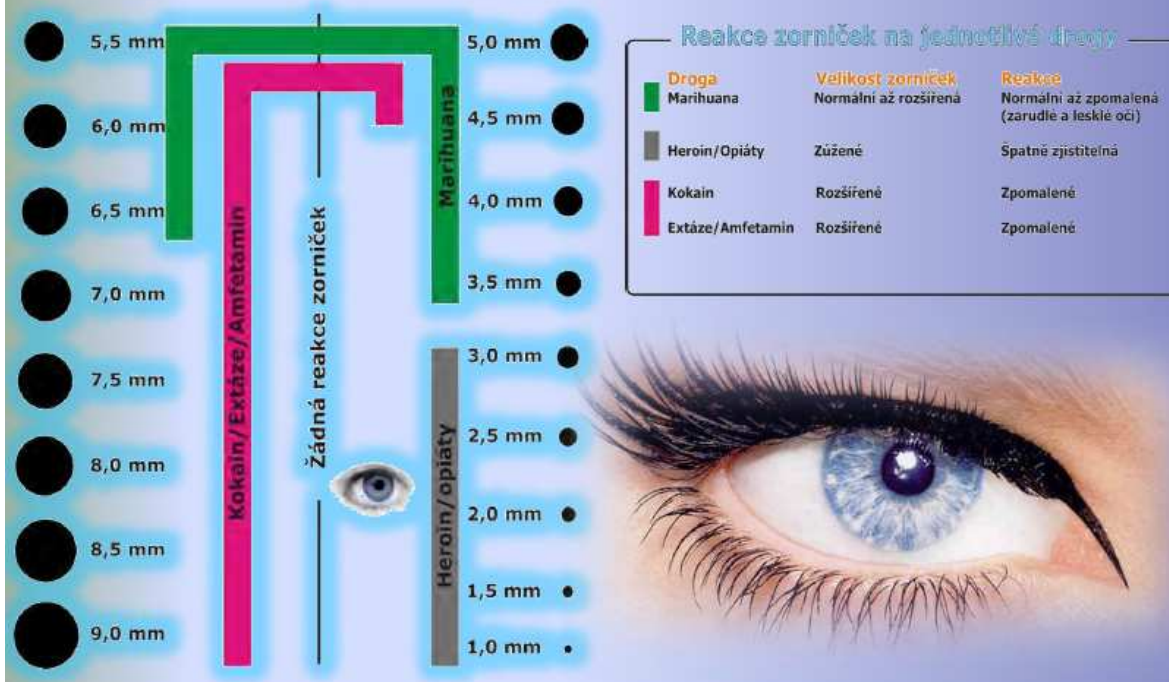

DRUGWIPE II Single:
jednodruhový

- marihuana
- amfetamin/metamfetamin (pervitin, extáze)
- kokain
- opiáty
- benzodiazepin

Drugwipe reakce zorniček

Drugwipe

DETEKČNÍ DOBA JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ DROG V MOČI

DROGA	PRŮMĚRNÁ DETEKČNÍ DOBA
ALKOHOL (pouze pro srovnání)	3 - 10 hodin
AMFETAMIN	1 - 2 dny
KOKAIN	více než 4 dny
HEROIN	1 - 2 dny
METAMFETAMIN - PERVITIN	1 - 2+ dny
EXTÁZE	1 - 2+ dny
MARIHUANA - METABOLITY	
<ul style="list-style-type: none"> • 1 joint 	více než 2 týdny
<ul style="list-style-type: none"> • joint 3x týdně 	3 - 4 týdny
<ul style="list-style-type: none"> • joint denně 	4 - 6 týdnů
<ul style="list-style-type: none"> • silný, pravidelný uživatel 	více než 4 týdny

Drugwipe

pozorování zorniček u podezřelé osoby

Alkotest Dräger 7510- digitální detektor alkoholu, alkohol tester
používaný Policií ČR